

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבה מ"ג/תש"ל של הממשלה
ל' באדר א' תש"ל - 8.3.70

נכחו השרים:

ג. מאיר - יו"ר, א. אבן, י. אלון (עד אמצע סעיף 404), מ. בגין, י. בורג, י. ברזילי, ח. גבתי, י. גלילי, מ. דיין, ש. הלל, ע. וייצמן, ז. ורהפטיג, ח. לנדאו, י. ספיר (עד אמצע סעיף 404), פ. ספיר (עד אמצע סעיף 404), ש. פרס, מ. קול (עד אמצע סעיף 404), א. רימלט, ו. שם-טוב, י. ש. שפירא, ז. שרף (עד אמצע סעיף 404).

נעדרו השרים:

י. אלמוגי (בחו"ל), א. ל. דולצין (בחו"ל), מ.ח. שפירא (חולה).

מ. ארנון - מזכיר הממשלה
ר/א ח. בר-לב - הרמטכ"ל (בסעיף 400)
סא"ל א. בראון - לשכת שר הבטחון (בסעיף 400)
א. גפני - משרד האוצר (בסעיף 398)
תא"ל י. ליאור - מזכיר צבאי לראש-הממשלה (בסעיף 400)
סא"ל א. פורן - לשכת הרמטכ"ל (בסעיף 400)
י. רווין - משרד האוצר (בסעיף 398)

רשמו: ר. מרון
י. מימון

סדר היום:

397. סקירה מדינית
398. א. תזכיר והצעת חוק המקדמה, תש"ל - 1969
- ב. הצעת חוק התקציב (מס' 3) לשנת 1969/70, תש"ל-1970
- ג. הצעת חוק תקציב הביניים לשנת 1970/71, תש"ל-1970
339. פניית הממשלה לרשות השידור בענין הטלוויזיה
400. סקירה בטחונית
401. נסיעות שרים
402. חוק לתיקון דיני העונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים), תשי"ז-1957
403. הסברה
404. הצעה לסדר היום בכנסת של חה"כ א. אבנרי - "יחסה של הממשלה לישות הפלשתינאית".

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני פותחת את הישיבה.

379. סקירה מדינית

ראש הממשלה ג. מאיר:

אנו מברכים את שר החוץ לשובו הביתה, וכן את מזכיר הממשלה. אבקש משר החוץ למסור לנו סקירה.

שר החוץ א. אבן:

אפתח בענין אשר נדון בממשלה בישיבות קודמות, לאמור, הפעילות המדינית בעקבות אסון סוויסאיר.

היו פניות רבות אל גורמי תעופה, אל ממשלות ואל איגודי הטייסים, על מנת להסביר פעילויות בינלאומיות בנדון. המצב היום הוא כדלהלן:

רוב המדינות והחברות אשר עכבו או השכו משלוח מטענים, חידשו את התעבורה הרגילה. מאידך, "סאס" "אוסטריאן-אירליין", "אל-איטליה" ו"סוויסאיר" עדיין אינן מביאות דואר והן מתרצות את הדבר הזה בחיפוש אחר אמצעי בטחון מתאימים. שאר הגורמים הגיעו לידי סידורים אשר איפשרו את חידוש התנועה.

לגבי התגובות, נוסף על ריבוי של הודעות ושל הבעות נכונות לשחק פעולה בינלאומית בענין זה, יש כמה יוזמות המתקיימות או עומדות להתקיים בקרוב.

ממשלת שווייץ הציעה כינוס במסגרת "איכאו", אשר יתקיים כנראה בחודש מאי. זהו ארגון של הממשלות החתומות על האמנות האוויריות - סוכנות בינלאומית של האו"ם בעניני התעופה, בהשתתפות כל המדינות בעולם. אוסטריה רוצה להעלות את הנושא בוועדה לזכויות האדם. כינוס שנתי של איפלפ"א, הארגון הבינלאומי לטייסים מתכנס ב-11 לחודש זה, ויש כמה כינוסים איזוריים של איגודי הטייסים. שר התחבורה ההולנדי מכנס ישיבה של שרי התחבורה של מדינות אירופה לדון בחטיפות ופיגוע במטוסים.

ב-28 לחודש, לפני שבוע, התקיים כנס בינלאומי של אינטרנציונאל של עובדי התחבורה בהשתתפות ההסתדרות. מר משל ייצג אותנו. בכנס קיבלו החלטות בגנות פיגוע וחטיפת מטוסים.

אנו הנחינו את המשלחת שלנו לוועדה המשפטית של "איכאו" לדון בהצעת אמנה למניעת חטיפות. לאמור, לא רק איסור והוקעת חטיפות מטוסים, אלא הטלת חובה ברורה על המדינה, אשר אליה מובא המטוס החטוף, לשחררו על כל נוסעיו.

יש טיפול המתרכז בפריס על ידי ממשלות וחברות תעופה, על הצדדים הטכניים למניעת מקרי פיגוע. הכנס החליט להמליץ על הקמת ועדות משנה אשר ינהיגו סידורי בטחון מוסכמים לשדות התעופה. סוכם שיהיה מגע מתמיד בין נציגי נמלי התעופה לתאום ולסטנדרטיזציה של אמצעי המניעה. הכנס בפריס היה כולו אירופי. מתוך 19 המשלחות שהשתתפו בכנס, רק המשלחת הצרפתית הסתייגה מהמלצה לכנס ועידה כלל עולמית, במסגרת "איכאו", אשר תעסוק בבעיות בטיחות אווירית, בהצעת שווייץ ואוסטריה.

היה מעמד מאלף באדיס-אבבה, בשעת עריכת כנס של שרי חוץ מדינות אפריקה. מועצת ארגון מדינות אחדות אפריקה קראה לכל המדינות לנקוט באמצעים חריפים נגד חטיפות ופיגוע במטוסים. נאמר בהחלטה כי מועצת ארגון המדינות לאחדות אפריקה תובעת מכל המדינות לעצור ולענוש את הפושעים כדי להבטיח את בטחון התחבורה האווירית הבינלאומית. המועצה אישרה פה אחד את ההחלטה אשר הוגשה על ידי עשרים מדינות אפריקניות, ביוזמתה של אתיופיה. אולם קמה סערה גדולה בוויכוח, כאשר המדינות הערביות ערערו על המילים "כל המדינות", כלומר, על האיסור החל על כל המדינות שלא לפגוע בכל המטוסים, ובסופו של דבר, המדינות הערביות החברות בארגון אחדות אפריקה, נמנעו.

אנו עושים מאמצים, עקב דחיפות העניין, להקדים את העצרת המיוחדת של "איקאו", העומדת להתכנס בסוף חודש מאי או תחילת חודש יוני, כאשר על סדר יומה: קביעת סידורי טיפול בנוסעים, מטעני דואר, מניעת חטיפות, מניעת התקפות מהקרע וסידורי בטחון בקרבת שדות התעופה, וגם בדיקת שיטות בטיחות חדשות.

הכנס השנתי של האינטרפול, המתכנס ב-24 באפריל, גם כן ידון, לפי יוזמת שווייץ ואיטליה, בפיגוע במטוסים ופעולות משטרתיות של מעקב אחרי אלה החשודים בהתנכלות במטוסים.

ארצות הברית נתבקשה לנקוט יוזמה, מחוץ למסגרות של האו"ם, והיא הביעה תמיכה ביוזמת ממשלת שווייץ, לכנס חירום, אבל דווקא במסגרת "איקאו". מאידך, ארצות הברית הפעילה השפעה בכמה בירות נגד עיכוב משלוח דואר ומטענים לישראל.

הגורם הפעיל ביותר בכל הזמן הזה הוא נשיא "איאט"א, מר המרשלד. זהו הגוף הבינלאומי המקיף את חברות התעופה. נשיא הארגון הזה מפעיל את רוב המהלכים אשר ציינתי.

עלי לדווח על המהלכים האחרונים בשיחות הארבע, אולם ארשה לעצמי להקדים כמה הערות על הביקורים אשר התקיימו באירופה. לא אחזור על דברים אשר פורסמו בעתונות. אביא רק כמה רשמים המסכמים את האווירה ואת ריקמת היחסים שיש לנו עם ארבע המדינות האלה, ואבחין כמובן שבין שלוש מדינות בנלוקס, לבין הביקור בגרמניה, אשר לבש אופי מיוחד והיה לו אופי מיוחד מראשיתו.

ההתרשמות הראשונה בדו-שיח עם הממשלות, ועוד יותר, בפגישה עם דעת הקהל - שאין שום סימנים להרעה ניכרת במעמדה של ישראל. נכסי האמון והאהדה קיימים באופן ניכר ביותר. אפשר לומר שבשנה החולפת חל מפנה מסויים עקב שתי התפתחויות: ישנה התפקחות גדולה מאוד מסיכויי הסכם עם ברית המועצות, וקיימת עכשיו ההנחה שלרגל הסרוב המצרי לקבל אפילו את הפסקת האש, אי אפשר להזיז את העגלה של השלום. על כל פנים, הייתי מטרה לכל מיני ניסוחים על מטרות או יוזמות, כפי שהמצב היה לפני שנה בסקנדינביה, בעוד שהנושא המרכזי שכל שרי החוץ חקרו אותי עליו, היה: המדיניות הסובייטית, מה טיבה ולאן פניה מועדות. לא מצאתי אצל אף אחד מהם ערעור על ההגדרה, שהמדיניות הסובייטית חותרת למתיחות מבוקרת. לאמור, לאו דווקא למלחמה, אבל על כל פנים, למניעת השלום. האינדיקציות לסירוב ברית המועצות לתמוך בהפסקת האש - ההחלטה לדרבן את מירון החימוש, והעובדה שהיא מציעה הצעות מתוך ידיעה ברורה שאינן מתקבלות על הדעת ובוודאי שאין בהן שום גורם של איזון. על כן, גם הביקורת שלנו על כל המהלכים של 4 המעצמות מתקבלת בפחות הסתייגויות מאשר לפני שנה, כאשר בולמוס הארבע היה עמוק ונמרץ ביותר באירופה.

כמובן, הדיון באירופה היה רב מאוד על התקרית באבו-זעבל. אם כי המצוקה שלנו הופגה באופן די נמרץ לרגל הודעת ראש הממשלה על נכונותנו לקבל הפסקת אש ולרגל הסרובים, המצרים והסובייטים, אשר באו כמעט למחרת היוזמה הזאת. כמה מהם, בעיקר שר החוץ של הולנד וראש ממשלת בלגיה, פרשו אתי לקרן זווית ואמרו שעניין זה של הפצצת אזרחים יש לו תהודה מיוחדת באירופה, בעיקר שבאירופה האזרחים סבלו מהפצצות של יידיים ומשחררים - הבריטים והאמריקאים - והעניין הזה יש לו תהודה רבה. על כן הביעו שביעות רצונם על ההודעה שנמסרה, כי

המדיניות שלנו דווקא לא לפגוע במטרות אזרחיות, וכל המהלך של הבהרת העובדה שכאן היתה תקלה, ובמיוחד היוזמה למנוע את התפוצצות פצצת הזמן - כל אלה, יחד עם הסירוב המצרי לקבל את הפסקת האש, הפיגו את המתיחות אשר היתה רבה במחץ הראשון.

כל המדינות הללו הזכירו את עמדתן, אשר היתה אחידה בימי מלחמת ששת הימים, ובדעת הקהל - אשר אפשר היה לבדוק אותה עקב מסיבות העתונאים, הרצאות במוסדות ליחסי חוץ ותגובות על הופעות בטלוויזיה - לא נשתנתה במהותה. אף אחד מאנשי שיחי לא הציע שום הצעה לגבי נסיגה או לגבי חזרה לקווים הקודמים, ולמעשה תביעות מהם לא היו, פרט לתביעה המתמדת - שנבליט את מדיניות השלום ואת ההערה הזאת על פגיעה באזרחים.

שר חוץ אחד נפגש עם נאצר בזמן האחרון. מדובר בתורן, שר החוץ של לוקסמבורג, הוא נפגש אתו כנראה למחרת נסיעתו למוסקבה. הוא בטוח שנסע למוסקבה. היתה לו פגישה עם נאצר והיא נדחתה, בנסיבות קצת מסתוריות, ליומיים - שלושה. הוא חקר את נאצר על השמועה כאילו הוא מקבל את ההצעות האמריקאיות, אלה של רוג'רס. נאצר וריאד אמרו לו במפורש שהם אינם מקבלים את ההצעות הללו. אילו הכניסו בהם 5-6 שינויים, היו מקבלים אותן, אבל התביעה היא לנסיגה מוחלטת מכל השטחים ובאופן משולב. הוא לא גילה שום הפשרת עמדה או מצב-רוח.

נוסף על הדו-שיח המדיני אתם, נדונו בעיות סחר ובעיות שיתוף פעולה כלכלי.

דובר על הצורך לתקן את מאזן הסחר שהוא שלילי, או אומר זאת - שהוא חיובי מאוד לטובת המדינות שביקרתי בהן, בעיקר בהולנד ובגרמניה. נזרעו גם כמה גרעיני מחשבה על האפשרות שנוכל לקבל תנאים יותר נוחים לאשראי, שהרי הריבית הבנקאית עולה בכל המדינות הללו ובלי התערבות ממשלתית קשה מאוד לקבל אשראי שהוא מענין בשבילנו. יש אפשרות ממשלתית להתערב, ואם כי אינני יכול להתנבא לתוצאות, לפחות הרעיונות הללו נזרעו - התערבות ממשלתית להוזלת הריבית על האשראי.

בשיחה עם כל המדינות, ובמיוחד בבריסל, עם נשיא הקהילה האירופית, דובר על משמעותו של ההסכם אשר היה נושא למשא ומתן, והמצב הוא כדלהלן:

ההנחה היא שבחודש מרס תבוא החתימה על אותו ההסכם, ובקיץ יבוא שר החוץ של בלגיה לארץ, בתור יושב-ראש מועצת השרים, על מנת לערוך את החתימה. כי הנוהג הוא לחתום על ההסכמים האלה בבירת המדינה המצטרפת להסכם העדיפויות. שאלתי אותו אם ברור לו איפה היא בירת ישראל, והוא אמר שברור לו. הוא איננו סבור שמישהו יעלה איזה קושי. אף על פי כן, ביקש ממני רשימת החוזים אשר נחתמו בירושלים עם מדינות זרות. מסרתי לו את החוזים הללו, החל בחוזה התרבות עם בריטניה, דרך חוזים רבים עם צרפת. על כן, יש לי רושם שהטכס הזה יתקיים בקיץ, יחד עם ביקור רשמי של שר החוץ של בלגיה, הרמל.

אני חוזר לענין הזה של דעת הקהל. בהולנד במיוחד הזכירו לי שני דברים הקובעים את הישראל בתודעה האירופית - זכר השואה והזכרון הטרי והחי ביותר של 1967. למשל, סופר לי כי מלכת הולנד רצתה לפרסם ב-9.6.1967 כרוז המברך את צבאות ישראל והמביע שבח והודיה לבורא עולם על נצחונם המזהיר. עד שפנו אליה השרים ושכנעו אותה שאין לה סמכות קונסטיטוציונית להתבטא בדרך שכזאת. עד שהיה כמעט משבר קונסטיטוציוני עד שעקרו מלכה את הרצון הזה. והיא כולה חדורה השתפכות נפש עמוקה מאוד בכל הנוגע לישראל.

ראש ממשלת בלגיה יצא ב-31 במאי לרחבה המרכזית של בריסל והלך בתהלוכה הגדולה של סולידריות עם ישראל. הוא איננו פותח את פיו מבלי לציין את העובדה ההיא. בתוספת להודעה שהודיע במסיבה שנערכה לכבודו אמר, שהיה הולך גם היום אילו היתה תהלוכה שכזאת, בנסיבות דומות.

נשיא גרמניה, היינמן, ערך ביקור בהולנד, והיה זה הביקור הרשמי הראשון של נציג גרמניה בהולנד מאז מלחמת העולם השנייה. נאמר שרק היינמן או איש כמוהו היה מסוגל להגשים סיור כזה, בגלל אישיותו ובגלל הרקע המיוחד שלו. למדנו, שלא רק הזכרונות החדשים שלנו, אלא גם זכרונות אירופה והשוואה עדיין ממלאים תפקיד מרכזי בתודעה האירופית כלפי ישראל.

ההנחה היא, שלאחר שהארבע הפקידו לידם את היוזמות המדיניות - למדינות אירופה הקטנות יש רק בעיית ניהול יחסים דו-צדדיים עם ישראל מזה, ועם מדינות ערב מזה. אם כי ריי, נשיא הקהילה האירופית, הביע את הדעה שהעניין המזרח תיכוני נוגע יותר לאירופה מאשר לאמריקה ולמה אין לאירופה קול מאוחד בעניין הזה, ואולי יש לכנס ועידה אירופית במסגרת הקהילה, על מנת לקבוע קונצנזוס.

אבל על רקע זה עלתה גם שאלת העמדה הצרפתית. כל אחת מן המדינות הללו הוכיחה והודיעה כי עמדת צרפת איננה עמדת אירופה ולפי ההגדרה של הרמל הבלגי, צרפת היא מחוץ לקונצנזוס האירופי בעניין המזרח התיכון, כמו ברוב העניינים, אבל אירופה הקהילתית כולה מסתייגת מן העמדה הצרפתית ובמיוחד מעמדת צרפת לגבי מאזן הכוחות. וגם במהלכים האירופיים ממש - הנהגת הקהילה, העמקת שורשיה המדיניים, צירוף מדינות חדשות - כל אנשי שיחי אמרו כי עמדת צרפת מצטיינת הרבה יותר על ידי המושג של המשך. ההפשרה כמעט ואיננה ניכרת. אך, כאמור, שלוש מדינות אלה לחד.

אין לי כל ספק שהמגע הזה העלה את ישראל למרכז התודעה.

המעמד הנחמד ביותר היה בלוקסמבורג, אשר חשבה שעליה לנקוט אותם אמצעי זהירות שהיו נקודים במדינות אחרות, והיא הגיעה למימדי גיוס כמעט מלא של המשטרה והמילואים. אבל יותר חשוב היה הגיוס שלה להרצאה. יש להם אינסטיטיוט ל... והיו שם כ-800 איש. כלומר, כל המדינה היתה מיוצגת בעניין הזה. זאת מדינה שיש בה רבע מיליון תושבים, 5 מיליון טון תפוקת פלדה לשנה. לאמור, 20 טון פלדה לגולגולת. זהו עושר לא מבוטל. היא המדינה השלישית בעולם לגבי התוצר הלאומי לגולגולת. וכמובן, היתד של כל הפגישה שלנו עם המדינות הללו, המדינות הקטנות - ריבונותן וכוחן יצירתן.

קהילות יהודיות מועטות שנשארו - בהולנד הקהילה מתפוררת בשל ישראל. כלומר, על ידי עליה. אבל לתמהוני ישנה קהילה דווקא גדולה בלוקסמבורג. עדיין יש בה 2,000 יהודים עם בית כנסת אשר נבנה והמקויים על ידי ה"גרנד-דושה".

התעניינות רבה בבעיה של לבנון. יתכן מאוד שגורמים קאתוליים או אחרים פנו אל הממשלות הללו, לקראת ביקורי. על כל פנים, מקהלה אחידה מכל המדינות הללו, בעיקר מבריסל, אבל גם בלוקסמבורג, להפריש ללבנון מידה מופלגת של תשומת לב מבחינת המשטר, תוך הגדלת התגובות, ככל האפשר, למחבלים ולא למשטר. הדברים נאמרו באחידות כזאת שברור שמישהו הדריך אותם לקראת המגע הזה.

מילה על המסע לגרמניה, אשר הייחוד שבו התבלט דווקא בשעה הראשונה, בשני מישורים. קודם כל, הגיוס המלא המופרז - מופרז, אם כי על רקע מצב-הרוח שנתקלתי בו אפשר היה להבין את קפדנותם: הנה הפגיעה במטוס במינכן, הנה ההתנכלות על מושב הקהילה היהודית, הנה החשד הברור שהחוליה אשר ביצעה את הפשעים במטוס האוסטרי ובמטוס השווייצרי - גם חוליה זו מרכזת בגרמניה. ואחר כך כל מיני איומים מפורשים על התנכלות ועל איומי רצח, אשר הושמעו למשטרה במינכן ביום בואי. על רקע זה, התערבותו של ברנדט תוך בקשה שלא יתקבל אפילו אחוז אחד של סיכון. וזה הגיע לידי ניפוח עצום של אמצעי השמירה ולשינויי בזק בתוכניות הביקורים. אף על פי כן, היתה אפשרות לחוש - תוך מגע בלתי אמצעי - את הגלים של דעת הקהל. והדבר מורכב ביותר.

העם הזה היה מרותק לעניין הזה מתוך איזו סקרנות, מכל מיני סוגים, בעיקר הנוער, אשר קבוצות גדולות ממנו התקבצו מחוץ לכל המקומות שהדגל שלנו היה שם. עמדו והסתכלו בדגל מתוך איזו סקרנות משונה. והטיפול בעתונות, כאשר דעת הקהל נקלעת בין עבר ועתיד.

היו כמה שחששו שיהיו סיבוכים עקב ההערה שהעירותי, על כך שלפני הביקור הזה לא הייתי מוצא את האפשרות הנפשית לבקר. והיו שחשבו שאולי המארחים ייפגעו. קודם כל, הם לא נפגעו. בלוקסמבורג ובהולנד היתה התלהבות על ההערה הזאת. אבל כאשר היתה לי השיחה עם ברנד, שאלתי אותו על הנושא הזה. הוא אמר שאולי הדברים שנמסרו לא היו מדויקים ואולי היו משונים, אבל הדברים שנאמרו - תגובתו עליהם היתה: "אילו אמרת שאין לך בעיה נפשית או פסיכולוגית בביקור זה, לא היינו מאמינים לך ולא היינו מכבדים, וטוב שהדברים נאמרו כפי שנאמרו."

ראשית הביקור היתה בדכאו, אשר שם נשמרו כל המתקנים, המוזיאון והמסמכים. דכאו לא היה המחנה הגדול ביותר, הוא היה מחנה הריכוז הראשון שהוקם ב-1933. לכאורה, לא מחנה השמדה, אם כי רכבות מצאו את מותם שם בעינויים וברעב. הוא תקוע שם בקירבת מינכן כמוזיאון. שאלתי את הממונים: מי הם המבקרים? כמעט כל המבקרים הם ילידי התקופה שאחרי השואה. אמר לי שר החוץ, של, שהוא סבור שהדור החדש הצומח בגרמניה לא ירגיש תסביכים של אחריות או של אפילו התעניינות מיוחדת בשואה. לי היה רושם שהיפוכו של דבר הוא הנכון. המבוגרים ביותר מנסים לשכוח. הנוער החדש עומד על כך שידע וילמד מה בדיוק קרה. הסקרנות התובענית היא גדולה. לא אנסה לתאר את החוויה הזאת ואת הרושם הנסוך עדיין על המקום. ביקרתי שם בלוויית מדינאי באווארי, שהיה מן האסירים הראשונים שם. עכשיו הוא סגן נשיא באוואריה. הוא הראה לי את המקומות אשר בהם הוא נאסר ועונה, וגם כיבשני אש, מתקנים, בעיקר תמונות. התמונות מזעזעות ביותר - פקודות היום של המחנה על משטר החיים המוטל על האסירים, וכמה תמונות של אנשים בהכנסם ושל אנשים בצאתם.

העובדה - אם כי בפחות ראוותנות מאשר באושוויץ - שהביקור הזה לווה בכל הרשתות בגרמניה, קבעה את הייחוד שבסוגיית היחסים הזאת מראשית המהלך. אינני חושב שאפשר לתאר זאת. בעיקר, כאשר הביקור נתקיים על רקע ייצוגי, והסמליות של הביקור מגבירה את ההתרשמות האנושית. הקדימה שניתנה לביקור הזה הושלמה על ידינו, אבל המאחרים שיתפו פעולה בזה, ושוב, ברנדט לפחות, ובעיקר היינמן, אמרו שהם שמחים כי היה זה השלב הראשון של המגע.

לגבי הדו-שיח עם הגרמנים על המזרח התיכון: אי-קבלת הקו הצרפתי; אי-רצון - הואיל והם אינם חברי האו"ם - להכנס לפעילות מדינית מיוחדת; דיון נוקב על השמועות אשר היו, כאילו דווקא המשטר הזה רוצה לצנן איכשהו את יחסיו עם ישראל. על כך אמרו לי, גם ברנדט וגם ראש המפלגה הסוציאל דמוקרטית, דברים מאוד חריפים, שאין שום רעיון כזה, ויהיה זה דבר מזעזע אם ישראל תגיע לידי מסקנה שמוטב שיהיה נאצי בשלטון, שמא תסבין האשמה יכריח אותם להקפיד על שמירת יחסים עם ישראל. הם שוללים זאת תכלית השלילה ומבינים שאסור להם לתת תמיכה או אישור להנחה הזאת.

אני יצאתי בכל המעמדים נגד המושג של מה שקרוי "נורמליזציה", וכבר בהופעה הראשונה באגודת גרמניה - ישראל, אמרתי שאין מילה במילון הפחות הולמת את היחסים שלנו, כי מה שקרה לנו, מה שהם עשו ומה שהתרחש בינינו, הוא כל כך לא נורמלי, שעד סוף כל הדורות המילה הזאת לא תהיה הולמת את היחסים, והייחוד בדבר חייב להיות מוכר ומובן. אמרתי זאת, כי במשרד החוץ היו כמה מהלכים שפירושם לא לשנות דברים, אבל להעניק ליחסים עם ישראל אותן המסגרות ואותם הנוהלים הקיימים בתחומים הכלכליים האחרים של המדינה. ברנדט אמר שהוא קיבל תזכיר ממשרד החוץ בתחום זה וסיכמו היה, שלא הגיעה השעה להנהיג שום שינוי לא בממדי השיתוף, לא בסידורים אשר נקבעו ולא בקניות הגרמניות בישראל. הוא גם אמר שהמושג - שיש אשמה, הוא איננו מקבל אותו, אבל שיש אחריות - מושג זה חייב עדיין לרחף על פני הסוגיה הזאת של קשרים.

שר התיירות מ. קול:

האם מצאת הבדל בגישה בין גישתו של שר החוץ לבין

זו של הסוציאל דימוקרטים?

שר החוץ א. אבן:

ההבדל גדול.

שר החוץ, של, שאגב דורש בשלומך בכל מעמד, הוא זה שפתח ואמר: הואיל ויש דור חדש, אפשר לעבור לנורמליזציה, והוא שמע את ההרצאה נגד המילה הזאת ובעד הייחוד, אבל הוא העלה כמה הצעות שהתנאים של השיתוף בינינו יהיו זהים עם התנאים הכוללים. מדינות אחרות מגישות פרויקטים - גם ישראל תגיש פרויקטים ולא נלך לדברים החורגים מן המקובל. את הדברים הללו הבאתי בפני ברנדט והוא שלל אותם תכלית שלילה. הוא רמז על כך ששל מייצג מפלגה קטנה מאוד וזה מוכרח להשפיע על משקלו. על כל פנים, בשני דברים ברנדט החליט שסוגיות מסוימות אינן בעיות של מדיניות חוץ. ישראל-גרמניה, זאת איננה סוגיה של מדיניות חוץ, כי זה משפיע על המהות הנפשית של העם. והיוזמה שהוא נוקט עכשיו לבדיקת האפשרות של הפשרה ביחסים עם רוסיה, פולין ודי.די.אר - גם זה לא ענין למדיניות חוץ, כי זה קורע לגזרים את העם הגרמני מבחינת הרגש הלאומי. הרמז הוא שהוא אישית עוסק בשני הדברים האלה.

בכל הדברים המעשיים שעוררתי היו עירפולים גדולים במשרד החוץ, אבל הוא נתן החלטות מאוד ברורות ונוקבות. לפני שיצאתי, התברר כי השרים הנוגעים בדבר קיבלו את ההנחיות שלו. שר האוצר, מילר, קיבל את ההנחיות שלו לא לשנות לרעה לא את המימדים ולא את התנאים של ההסכם אתנו. השר הממונה על שיתוף הפעולה נתבקש לבדוק אפשרויות של עזרה, שיתוף, נסיון, וכמה בעיות של הכשרת כח אדם טכנולוגי. שר הבטחון קיבל הוראה לא להקפיד לגבי ההגדרה של ציוד בטחוני, אבל הם עומדים על העיקרון לא למכור נשק, אולם ישנם כל מיני דברים אשר אפשר לא לפרש אותם כנשק, או לא-נשק. הלמוט שמידט קיבל הנחיה לאו-דווקא לגרוס גירסה מקבילה.

ברנדט אמר שהיו לו שיחות רבות בפריס עם פומפידו, אשר עשה מאמצים גדולים כדי להביא אותו להזדהות עם העמדה הצרפתית, והוא ראה צורך דווקא להכריז ולפרסם שהוא איננו יכול לקבל את התנאים של מדינות, ולו גם הקרובות ביותר מבחינה גיאוגרפית ובמחנות היחסים, וחוסר האיזון שבעמדה הצרפתית איננו יכול להתקבל על דעתו.

בשוק המשותף - גרמניה יחד עם הולנד, מוסקפה להיות הדוחפת העיקרית לחתימה על ההסכם. לגבי אותו ההסכם - אמרתי בכל המעמדים שאנו רואים אותו, אמנם כהתקדמות לעומת מה שהיה, אבל כשלב, ואנו לא מתכוונים להסתפק בהסכם הזה על מגבלותיו המדיניות והכלכליות. והעצה שקיבלתי גם בבון וגם בבריסל היתה, להחיש את החתימה, להפיק את מלוא התועלת, ובהחלט לחשוב על השלב הבא שיהיה יותר מקיף מבחינה כלכלית ויותר מחייב מבחינה מדינית.

לסיכומי של הענין הגרמני, אני חושב שיש גורמים הרוצים להפטר מכל הייחוד שיש ביחסים הללו ועל הגילויים המעשיים של הייחוד, שהרי היחסים הכלכליים בין גרמניה לישראל - העזרה היא לאין שיעור גדולה מכל המתכונת הרגילה שלהם. יש לי רושם שדווקא ברנדט תופס את הסכנה הפנימית הנפשית הכרוכה במושג של "נורמליזציה" והוא אמר לי, כאשר נפרדנו: אני מקווה שלא תשמע את המילה הזאת שוב. לאחר שחזרתי, שמעתי שהוא כינס התייעצות שרים כדי לדון על המשמעות האידאולוגית והמעשית של השיחות אשר נוהלו כאשר הייתי שם.

אין מדינה שהעמדות כל כך מגויסות ומאוחדות לטובתנו. האופוזיציה בראשותו של ברצל, יושבת על צוואר הגרון של הממשל על מנת להבטיח שלא יהיו סטיות. הקו שהצעתי היה, לומר לערבים, שהיחסים בין הרפובליקה הפדראלית וישראל אינם נושא לדיון עם המדינות הערביות, כי יש לו רקע היסטורי מיוחד ומסגרת מיוחדת. המילה שהדגישו היתה "המשכיות" על הקו המסויים, שהחלו בו לפני חמש שנים, ואשר צריך לא לסטות ממנו אבל גם לא להאיט אותו.

אם אשאל האם היו תביעות מאתנו - לאו-דווקא מן הממשלות הללו. בפגישה שהתקיימה עם החוג הזה הקורא לעצמו "חברת גרמניה-ישראל" - ישבו שם כל אלה אשר ניהלו את היחסים אתנו, החל מההארט ועד לבן, אשר היה הנציג שלהם לשילומים, והאולשטיין, הנשיא של הקהילה האירופית, ואנשים אשר לא הצטיינו בידידות עם ישראל אבל מצאו צורך להיות שם, שרדר וכו' - בפגישה זאת, שר הפנים לשעבר, בנדה, נשא נאום נלהב על ישראל. אגב, גם כאשר היה שר הפנים, הוא קיים את כהונתו כראש האגודה הזאת ישראל-גרמניה. הוא התריע על השרידים של ההגבלות בתחום היחסים התרבותיים, ובמוצהר ובפומבי הוא ביקש שיבוא עיון מחדש בהם, שהרי במדע, במסחר וביחסים האחרים, לרבות הדיפלומטיים, היו התפתחויות. הוא אמר שענין זה קופא על שמריו. הוא הוסיף ואמר שאולי זה איננו פוגע, לא במשרד החוץ ואולי לא בממשלה, אבל זה פוגע באותם גורמים הרוצים לקדם את היחסים לקראת קשרים עוד יותר פוריים. התחייבתי במקום רק לעיין בפניה הזאת שהיתה נרגשת ונמרצת ביותר.

עוד אישיות מרשימה היא נשיא המדינה, הינמן, אשר היה פה בארץ בהיותו שר המשפטים והשפעתו יותר גדולה מההשפעה של קודמו, ליבקה. הוא אדם שכל מעייניו נתונים לענין של הנאציזם וחקירתו, והקמת מוסדות לחקירתו. וכל הסיסמה "להלחם נגד השיח"ה" והעמדתו בראש המדינה, מוסיפים מימד חשוב ביותר מבחינת ההתלבטות הרוחנית הזאת, אשר היא עמוקה ביותר.

גרמניה שורצת ערכים. וכאן ישנה תופעה שהיה עלי לציין בראשית דברי. לרגל ההשתוללות האלה יש נטיה להגביל את חופש הכניסה והפעולה של ערכים. נודע לנו שבמיוחד בגרמניה, אבל גם בשווייץ ובמדינות אחרות, ישנה עכשיו נטיה להגביל את כניסת אזרחי הארצות הערביות. זה חל בגרמניה, באוסטריה ובשווייץ. כמו כן, הגברת הפיקוח על מתן אשרות לערכים - בסקנדינביות ובאיטליה. אולם המקום ששם זה יכול להשפיע יותר מכל, זוהי גרמניה, אשר מספר הסטודנטים הערביים השוהים בה, מגיע לאלפים רבים. דווקא מתוך רגישות - החוקים והתקנות על כניסתם של זרים ועבודתם של זרים, הם למעשה שערים פתוחים כמעט ללא הגבלה כל שהיא.

יש כמה דברים שנדונו בכל המדינות בתחום הכלכלי-מסחרי. על זה ימים יגידו באיזו מידה יבואו הענוויות על הדברים אשר עוררנו. אבל אם רוג'רס אמר לפני כמה חודשים, שכל אירופה מערערת על עמדת ישראל - אני חייב לומר: או שהמצב נשתנה, או שיש לו טעות אופטית, או שהם מדברים באזניו בצורה אחרת ובאזניו בצורה אחרת. הגירסה היא, במידה שהיו להם ערעורים על עמדתנו - כי ערעורים אלה הוחלשו עקב שתי תופעות: ההקשחה הסובייטית והנסיון של כמה מהם לדבר עם נאצר, והתרשמותם כי הוא תקוע במצב של אפס, של אפס שלום.

היות והזדקקתי לבעית אירופה במסגרת ביקורי, אני רוצה לומר לממשלה משהו על נושא אחר - יחסינו עם ספרד. יש עכשיו דו-שיח בינינו לבין ממשלת ספרד, אשר נתהדק עם מינויו של שר חוץ חדש, לופז בראבו. מתחיל להסתמן עכשיו קו שונה מזה שהינחה את הממשלה היוצאת, אם כי אין לצפות בעתיד הקרוב למפנה חד במגמותיה של מדיניות ספרד. כל ההצהרות של שר החוץ והיוזמות אשר נקט בהן על הכוונה לשנות את העדיפויות של המדיניות - כל התופעות הללו מעידות על אפשרות של הפשרה.

על רקע זה ביקשנו אפשרות להגיע לידי דיבור על הפשרת הקפאון גם במצב היחסים בינינו.

השר מ. בגין:

מה הסברה? הרי הם תמיד קשורים לערכים?

שר החוץ א. אבן:

יש פה דמוקרטיזציה כללית הנובעת מדעיכת משטרו של פרנקו ומאמץ לחפש התקשרויות עם אירופה הקהילתית. המצב מאוד משונה. גורם הנחשב בספרד לגורם החתרני ביותר הוא הוואתיקן. כלומר, פרנקו נמצא לחוץ על ידי הוותיקאן, התובע ליבראליזם של המשטר והחיים בספרד.

על כל פנים, ההתעניינות בנו היא יותר חיובית. וסודרה פגישה בזמן האחרון בין שגרירנו בצרפת, ולטר איתן, לבין שר החוץ בראבו, אשר בה עלתה שאלת היחסים. הסיכום היה, שממשלת ספרד, באמצעות שר החוץ, ביקשה מאתנו תזכיר על הקמת קונסוליה. כלומר, על הבעיה הקונסולרית. למעשה, הצעתו של שר החוץ החדש היתה שנתחיל את היחסים בתחום הקונסולרי. לאמור, שאנו נכיר בקונסוליה הספרדית בירושלים. למעשה, הבעיה היא שהקונסוליה תכיר בנו, אבל שהקונסוליה תיהפך לקונסוליה רגילה ומסודרת וישראל תקים קונסוליה כללית ספרד, במדריד. עשינו מאמצים לראות אם אפשר להרחיק לכת מעבר לזה, 'CHARGE D'AFFAIRES' וכל מיני דברים כאלה. אבל, לפי מיטב שיקול דעתנו, הבעיה העומדת בפנינו היא האם להאחז בהתחלה הזאת, אם לאו. אינני חושב שעכשיו אפשר יהיה להשיג יותר. ההצעה היא שנקבל את הדבר הזה. כלומר, שאם בהמשך חילופי התזכירים ישנה אפשרות להקים את הקונסוליה שלנו במדריד - נראה את זה כצעד ראשון בכיוון הרצוי. שר החוץ אמר: אם תגידו תזכיר - תבוא היענות. מקובל שמדינה אשר לא היתה מיוצגת בסגל הקונסולארי צריכה לבקש את האישור הזה. ההצעה היא שנגיש בקשה להקמת קונסוליה ישראלית במדריד, לאחר שנדע מראש שאם נגיש את הבקשה הזאת, הם יענו לה.

אני רוצה לסיים את סקירתי בכמה משפטים על הנושא האחרון - שיחות הארבע ויארנינג. או-טאנט הזמין את יארנינג לניו-יורק, מבלי להתחייב שהוא ישגר אותו למזרח התיכון. הרושם הוא שהוא רצה על ידי נוכחותו של יארנינג, ללחוץ על הארבע להגיע לידי הכרעות.

שר התחבורה ע. ויצמן:

העתונים מלאי אופטימיות...

שר החוץ א. אבן:

האופטימיות הזאת נובעת מפגישה שהתקיימה ביום ה' שעבר. אם כי לא ברור על מה האופטימיות הזאת מבוססת, פרט לכך הישיבה התקיימה בשגרירות הצרפתית. אם מנתחים את הדברים שנאמרו שם מצד זה ומצד אחר, כמעט שלא היו שינויים בעמדה הסובייטית הנעימה הסובייטית היתה יותר שקטה. מאליק לא השמיע את הנאום התקיף שהוא משמיע נגד המזימות האמריקאיות והישראליות. הוא אמר שלגבי בעיית הגבולות והנסיגה, הוא מוכן לקבל את ההגדרה הצרפתית, שפירושה למעשה נסיגה מוחלטת עם איזה אפשרות, אחרי זה, להגיע לתיקונים לצורכי בטחון.

השר מ. בגין:

הצרפתים קודם קיבלו את ההגדרה הסובייטית. אין כל קושי להפוך את הסדר.

שר החוץ א. אבן:

הם לא קיבלו את העמדה הצרפתית והעמדה האמריקאית. הנציג הבריטי, קרדון, הגדיר את העמדה הבריטית:

"WITHDRAWAL TO SECURE AND RECOGNIZED BOUNDARIES WHICH SUBJECT TO MINOR RECTIFICATIONS AGREED BETWEEN THE PARTIES SHOULD BE THE 1949 ARMISTICE LINES."

אבל הוא הוסיף שעל הצדדים להסכים על קביעת הגבולות.

מאידך, לגבי הגדרת ענין השלום, הסובייטים לא אמרו מאומה. פרט להדגיש את הענין, שבדיית המועצות מוסיפה להתנגד להטלת כל חובה על הממשלות בענין הפעולות של ארגוני הטיור. לאמור, שזה יבוא על פתרונו ממילא על ידי עצם השגת ההסדר. אף על פי כן, מתוך הסגנון המתון יותר של מאליק, טופחו - בעיקר אצל הצרפתים - כמה הלכי רוח יותר אופטימיים, וסוכם שיוסיפו להתכנס ולראות אם יש משמעות לפזמון החדש אשר נקט מאליק. אבל, כאמור, הם לא שינו את עמדתם ואותן נקודות המחלוקת אשר היו עם ארצות הברית, לא תוקנו. המאמץ הסובייטי הוא, קודם כל, למצוא אחיזה בצרפתים ואולי אחר כך גם בבריטים, על-מנת לבודד את האמריקאים ולהגיע לידי ניסוח הנחיות ליארנינג.

על רקע זה, אנו חזרנו באזני האמריקאים והבריטים על מה שנאמר כבר לפני כחודש ימים - שברגע שיארנינג יפעל על פי הנחיות אחרות מאלה הכלולות בסעיף 3 של החלטות מועצת הבטחון, לאמור, לקידום הסכם בין ממשלות האיזור לכינון השלום וכו' - הסכמתנו לשליחתו פוקעת, כי הרי אותה הסכמה היתה מבוססת על הגדרה זאת של תפקידו.

ישנן כמה אפשרויות. אפשרות אחת - שעקב הקפאון בשיחות הארבע, יארנינג ישלח לאזור על פי המנדט הקודם. אפשרות אחרת, שהוא יסרב לבוא בלי הנחיות יותר מפורטות, ויציידו אותו בהנחיות יותר מפורטות. לגבי האפשרות השניה, עלינו להבהיר שוב את עמדתנו. גם לגבי האפשרות הראשונה, שהוא יבוא במסגרת המנדט הקודם, הברקתי לתקוע לפני שבוע ימים לאמור, שברור כי אם הוא יבוא במסגרת המנדט הקודם, לא נוכל לסרב לדבר אתו, אבל לדגל הנסיבות הבינלאומיות עכשיו, אינני חושב שעלינו לדרבן את הדבר הזה או להיות מעוניינים שהענין ייעשה, כי אובייקטיבית, סיכויי ההצלחה הם כמעט אפסיים. ואם הוא יבוא הנה ויסייר וייכשל - מה זה כשלון? אם הוא לא יביא לידי משא ומתן, ההנחה היא שהוא יחזור ויאמר שבאמת ההחלטה הקיימת של מועצת הבטחון איננה מספיקה, ואז הוא

ידרבן מהלכים יותר מוגדרים של דיוני הארבע. הואיל והודענו שלא אנו הפסקנו את שליחותו, לא יזמנו את החלפת שליחותו בדיוני הארבע - אני חושב שעמדתנו צריכה להיות לגבי חידוש שליחותו כקודם: "שב ואל תעשה". לגבי שליחות אשר תתבסס על הנחיות יותר מפורטות - עלינו להביע התנגדותנו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אבקש את החברים לא להכנס עכשיו לדיון מדיני. אולי נקיים זאת, כסעיף ראשון, בשבוע הבא. אם יש שאלות לחברים, בבקשה.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

אני מציע לוותר גם על השאלות, כי אחר כך גם השאלות הופכות לדיון. זה מה שקורה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מבקשת שענין ספרד לא יודלף. כל זמן שאין הסכמה מן הצד השני, שום דבר לא קרה.

שר המשטרה ש. הלל:

שגם הבקשה שלך בענין זה לא תודלף.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני לא חושבת שנחוי לנו לעמוד במצב, שהנה, אנו ביקשנו וספרד אמרה "לא". כל זמן שהיא לא אמרה "כן". זה עוד עלול לקרות. נדמה לי שמוטב לנו אולי לוותר על "התענוג" הזה.

השר מ. בגין:

האם הפעולה תעשה השבוע?

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם לא תהיה כאן הצעה אחרת.

השר מ. בגין:

אני הבינתי שאנו צריכים להגיש את התזכיר. לא היתי רוצה - למרות ההסבר שמדינה המבקשת להקים קונסוליה בפעם הראשונה, היא כמקובל המבקשת - שזאת תהיה פעולה חד-צדדית לחלוטין. ישנן שתי אפשרויות ואני מעלה אותן לשיקול: או שיהיו חילופי תזכירים, כלומר, תזכיר ספרדי בקשר עם הקונסוליה בירושלים של ספרד, אשר היא בכלל יצור מיוחד במינו בהשוואה לקונסוליות האחרות; או שאנו, בעל-פה, נסכים אתם מראש שיחד עם הפניה לפתיחת הקונסוליה, נבקש אישור אשר נקרא EXEQUATUR, אשר הוא דבר מקובל.

אני מסכם דברי ורוצה לומר עוד פעם: צריך שיהיה איזה מאמץ כדי שהפניה תהיה על רקע הדדי כלשהו ולא תהיה פניה חד-צדדית בלבד.

שר המשטרה ש. הלל:

האם ברור שהמדובר הוא בהפיכתו של הספרדי לקונסול מן המניין, או הכוונה היא שיוענק לו אותו הסטטוס המפוקפק שישנו לקונסולים הזרים האחרים המתאימים לירושלים...

שר החוץ א. אבן:

בוודאי.

שר המשטרה ש. הלל:

האם מדובר בהפיכתו לקונסול רגיל?

ראש הממשלה ג. מאיר:

לדברי השר בגין - אין מבקשים מראש אישור גם לא על EXEQUATUR. כאשר הקונסול נמצא, הוא מבקש שיכירו בו. כך שהמהלך של ציר או שגריר, שקודם הממשלה צריכה להסכים לו אישית - איננו חל על הפרוצדורה הזאת.

שר הדואר א. רימלט:

שר החוץ בסקירתו העלה את ענין משלוחי הדואר. אני לא רוצה להפגין לטובת קיומו העצמאי של משרד הדואר. אבל אני חייב בקצרה לעדכן במקצת את המצב, אשר הינו מסובך.

שר החוץ א. אבן:

ההצעה היא שנשלח להם את התזכיר הזה, אבל ננסה, ונדאג להבטיח, לפני עצם ההגשה, שהתשובה תהיה חיובית. כלומר, לא סתם נכתוב תזכיר ללא הבטחה מראש של הענות. זה יכול לעכב את הדבר. בדרך כלל, כותבים ומחכים לתשובה. נראה להם את הנייר ונאמר, כי נגיש זאת באופן רשמי כאשר הם יודיעו לנו שתבוא הענות מצדם.

שר הדואר א. רימלט:

חברת התעופה האוסטרית לא הביאה בשבוע האחרון, מה-27 בפברואר עד ה-5 במרס, שום דבר דואר. לא מכתבים ולא חבילות. הדואר מגיע על ידי "אל-על" או על ידי "סבנה". בריטניה שלחה את כל דואר האוויר באניות. הם מודיעים שבעבור 14 ימים יהיה להם איזה מתקן שיוכל לבדוק את החבילות. מארצות הברית - T.W.A., בפעמים האחרונות הביאה רק מכתבים ואחד או שני שקי דואר חבילות משיקאגו. כלומר, בהשוואה למה שהיה לפני כן, הגיעו מעט מאוד חבילות.

החברה הסקנדינבית הודיעה שתעביר רק מכתבים עד 100 גרם. "אל-איטליה" מביאה רק מכתבים ולא חבילות. החבילות מאיטליה מגיעות באמצעות "אל-על" ו"ק.ל.מ.". "לופטהאנזה" לא הביאה שום דואר אוויר במשך החודש הזה, לא מכתבים ולא חבילות. הדואר מגיע משם על ידי "אל-על", "ק.ל.מ." ו"סבנה". איש איננו יודע כמה זמן זה ימשך. מנהלי הדואר מתחמקים ואומרים: "היום, מחר, מחרתיים". אני רוצה לומר כי עבר כבר שבוע ימים, מתחיל השבוע השני.

498. א. תזכיר והצעת חוק המקדמה, תש"ל-1969.
 ב. הצעת חוק התקציב (מס' 3), לשנת 1969/70, תש"ל-1970.
 ג. הצעת חוק תקציב הביניים לשנת 1970/71, תש"ל-1970.

שר האוצר פ. ספיר:

בתקציב לשנת 1969/70 נאמר כי היה סכום של 670 מיליון לירות אותו קיבלנו מבנק ישראל. אולם בפועל קיבלנו ואנו מקבלים עוד 1.2 מיליארד לירות. סיפרתי בזמנו את הנימוקים לכך: הכנסות שלא נכנסו, הוצאות שהיו גדולות יותר. את הדברים האלה סיפרתי גם בעת נאומי על התקציב בכנסת. בישיבת הכנסת מחר, בעת סיום הדיון על הצעת התקציב, אומר זאת עוד פעם. ועכשיו, במשך השנה, צריכים לתת לזה סטטוס פורמאלי. זה נקרא "חוק המקדמה". הכוונה היא להגיע

להסדר על גובה הריבית, בין שר האוצר ונגיד בנק ישראל באישור ועדת הכספים של הכנסת. מר הורוביץ חולה, אבל נשתדל להגיע אתו לידי הסכם, כדי לא לשלם לו את הריבית, אשר היא מאוד גבוהה. כלומר, לא להכניס זאת בתקציבים כל כך גדולים, ולקבל זאת חזרה ממנו בדרך אחרת.

לגבי הסעיף השני - מתוך הסכום של 1.2 מיליארד לירות, שאנו מגישים כתקציב נוסף לשנת 1969/70, יש סכום של 325 מיליון לירות. זה כבר התקציב הנוסף השני. התקציב הנוסף הראשון היה על סכום של 75 מיליון לירות, מכספי מלווה הבטחון, אשר מיועד היה לבטחון. התקציב השני הוא מכספי ה-1.2 מיליארד הלירות, בסכום של 325 מיליון לירות, אשר 150 מיליון ממנו מוקדשים לבטחון, 150 מיליון לירות לשיכון, ו-25 מיליון לירות, זהו הסכום שקבענו לתת לעידוד היצוא.

הדבר השלישי מתקשר עם הדבר הזה. היות והכנסת לא תגמור את הדיון עד ה-31 במרץ, אלא היא תסיים את הדיון - בהתאמה אתנו - עד ה-15 באפריל, אנו מגישים תקציב ביניים בגובה של אחד חלקי 24 של התקציב, כדי שב-1 באפריל נוכל להוציא כסף ולשלם משכורות.

אין בדברים האלה שום דבר חדש. אין כאן שום דבר שלא דובר עליו ושלא היה בדיון. את כל הסעיפים האלה אנו מבקשים לשחרר מן החובה של 14 הימים.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

אולי לא שמעתי טוב, אבל האם זה ברור שהסכום של 325 מיליון הלירות כלול במקדמה של 1.2 מיליארד לירות?

שר האוצר פ. ספיר:

כן.

שר הסעד י. בורג:

ההצעה האחרונה בנוגע לתקציב הביניים ברורה, שכן כך מקובל בכל שנה מעוברת, מבחינת בחירות וכד'. השאלות שלי הן כדלקמן:

הכנסת אינה אוהבת שמביאים לה מדי פעם בפעם בקשות לתוספת תקציב. האם התוספת המובאת עכשיו היא כבר התוספת האחרונה עד לסוף שנת התקציב?

שר האוצר פ. ספיר:

עד ה-1 באפריל - התוספת האחרונה.

שר הסעד י. בורג:

אני רואה את הצעת השר פרס בנוגע לפליטים, ואני רוצה לדעת האם היא כלולה או איננה כלולה בתוספת?

אני יודע שיש ויכוח עם הרשויות המקומיות, כמו שיש לזרוק טלית ותפילין, אשר ראשית כל הודיעו שהן מקצות בשירותי הזנת הילדים בבתי הספר. גם את שירותי הנקיון רוצים לצמצם, כאילו יש כבר נקיון יתר אצלנו.

שר האוצר פ. ספיר:

כל הדברים האלה יש להם קשר עם תקציב 1970/71, אם ירצה ה', אבל לא עם תקציב 1969/70.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

בקשר לתוספת התקציב לשיכון, לבניית דירות - זוהי כבר התוספת השלישית בשנת התקציב הזאת. תחילה היה סכום של 75 מיליון לירות, אחר כך היה סכום של 100 מיליון וזאת התוספת השלישית.

שר האוצר פ. ספיר:

זאת התוספת השניה. הסכום הראשון שנקבת בו של 75

מיליון לירות, הוא נכון.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני חושב שגם המספר השני שנקבתי, נכון.

העליתי בהקשר זה את שאלת בניית בתי כנסת בתקציב משרד השיכון. בתקציב משרד השיכון, על כל מספר יחידות בניה יש, בדרך כלל, תקציב גם לבניית בית כנסת. ובעוד שאנו מרבים השנה בתקציבים לשיכון - קוצץ הסכום לבניית בתי כנסת. היתה תוספת אחת של 75 מיליון לירות, היתה תוספת שניה של 100 מיליון לירות, ועכשיו תוספת שלישית של 150 מיליון לירות לשיכון - אולם אין שום תוספת לבניית בתי כנסת. אם ישנה כיום רשימה לבניית 15,000 יחידות דיור - אולם אין שום סכום לבניית בתי כנסת, משמע, שמשרד השיכון חדל לבנות בתי כנסת בשביל עולים חדשים. ואני יודע עד כמה המצוקה גדולה, וישנם כמה מקומות שפונים אלי בצעקה גדולה. מתווספות שכונות המקיפות אלפים רבים ואין בהן אף בית כנסת. צועקים מדוע אין בונים להם בית כנסת, דבר שהוא צורך חיוני עבורם. אני רוצה לשאול ולבקש, שבתוספת של 150 מיליון לירות לשיכון, יוקצב סכום מסויים גם לבניית בתי כנסת.

שר השיכון ז. שרף:

אינני יכול לענות היום. אני מוכרח ללמוד את

הענין.

ראש הממשלה ג. מאיר:

בשבוע הבא תקבל תשובה על שאלתך. ישנה תרעומת על

כך שאינך בונה בתי כנסת בגוש עציון.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

את צודקת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אומרים שאתה לא בונה שם בית כנסת מפני שזה מחוץ

לקו הירוק. בדיוק כך.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

נכון.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

השבוע יקבלו שם חשאל.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אבל מיקווה כבר בנינו. זה היה הבנין הראשון

בכפר עציון.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני מספרת לך מה שהתאוננו בפני.

שר התיירות מ. קול:

בתנועה שלי ישנם מושבי עולים שהם מאוד מקופחים

על ידי משרד הדתות בענין בתי כנסת.

מ ח ל י ט י ם :

א. (1) לאשר את התזכיר ואת הצעת חוק המקדמה, תש"ל-1969, ולהגיש את הצעת החוק מיד לכנסת.

(2) לבקש מוועדת הכנסת שחרור מהצורך להניח את הצעת החוק על שולחן הכנסת 48 שעות לפני הדיון.

ב. (1) לאשר את הצעת חוק התקציב (מס' 3) לשנת 1969/70, תש"ל-1970, ולהגיש מיד לכנסת.

(2) לבקש מוועדת הכנסת שחרור מהצורך להניח את הצעת החוק על שולחן הכנסת 48 שעות לפני הדיון.

ג. (1) לאשר את הצעת חוק תקציב הביניים לשנת 1970/71, תש"ל-1970, ולהגיש מיד לכנסת.

(2) לבקש מוועדת הכנסת שחרור מהצורך להניח את הצעת חוק על שולחן הכנסת 48 שעות לפני הדיון.

(3) להוסיף לחוק התקציב לשנת 1970/71, תש"ל/1970, הוראה הקובעת כי הסכומים שהממשלה רשאית להוציא לפי סעיפים 1, 5 ו-7 כוללים את הסכומים שהיא הורשה להוציא לפי חוק תקציב הביניים לשנת 1970/71, תש"ל-1970.

399. פניית הממשלה לרשות השידור בענין הטלוויזיה

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני יכול רק לחזור על מה שאמרתי בשבוע שעבר. כזכור - הממשלה הקודמת הגישה בקשה או המלצה למליאת רשות השידור, להשקות את ענין שידורי הטלוויזיה ביום שבת, עד שתינתן הזדמנות לממשלה החדשה שתקום, לדון בדבר. מליאת רשות השידור החליטה שלא להענות לבקשה זאת, ועל זה הוגש ערר. הערר נתקבל על ידי ראש הממשלה שהחליטה להעביר אותו לממשלה. בין זה לזה, החליט בית המשפט העליון להוציא צו על תנאי. היה ויכוח לאחר מכן גם ביחס לצו על תנאי, האם הוא בתוקף או איננו בתוקף, ובית המשפט העליון, בהרכב של שלושה שופטים, אישר שהצו על תנאי בתוקף.

עכשיו דנים לעצם הענין, ובית המשפט העליון שאל את השאלה, השופטים שאלו את השאלה: רבותי, כל הענין הוא על דבר אשר כבר לא יכול להיות. לא יכול להיות הצורך בהשתייה עד שתוקם ממשלה חדשה, כיוון שהממשלה קמה. ואם הממשלה שלא קמה רוצה לדון - היא יכולה לדון בלי ערר, או עם ערר, אבל במצב הקיים אין לו טעם. והאם הממשלה אינה חושבת לקבל החלטה, פחות או יותר, בנוסח זה - והם לא הכתיבו את הנוסח, אני הכתבתי אותו: "לאור השינויים שחלו בענין הטלוויזיה בליל שבת מאז פנתה הממשלה הקודמת ביום כ"ד בחשון תש"ל (5.11.69) בנושא זה לרשות השידור, אין הממשלה רואה עתה את פנייתה האמורה כבת-תוקף ובת-ביצוע ומטעם זה אין הממשלה גם רואה מקום לדון בערר שהוגש אליה בנדון והיא דוחה אותו."

הצעתי את ההצעה הזאת בשבוע שעבר, אבל השר ורהפטיג ביקש לדחות את הדיון להיום, ועל כן הדיון נדחה. עכשיו, לפי עניות דעתי, אין שום מניעה לקבל החלטה זאת.

שר הסעד י. בורג:

אינני יודע מה לעשות. אני רוצה לומר את דעתי

בהחלט בתוך גבולות הזמן.

אני אצביע נגד ההצעה הזאת עם שני לבבות - לב אחד כבד, ואגיד למה, ולב אחד קל, ואגיד למה. לב כבד - מפני שאני יודע שההצעה שמביא שר המשפטים היא תוצאה של התפתחות מסוימת עם גלגולים של חד-גדיא - ואתא זה ואתא זה... ואתא השופט ברנזון בליל שבת, עד שהדברים התפתחו כפי שהתפתחו. בינתיים הפעילו את הענינים, ואני יודע שלא מתוך רוע כלפי אותם הדברים שהשרים הדתיים דוגלים בהם, נקלעה ראש הממשלה ונקלע שר המשפטים למצב זה. כלומר, היום אנו מצביעים על ענין שהתפתח כפי שהתפתח דווקא מפני שראש הממשלה רצתה לבוא לקראת בקשה ודרישה של השרים הדתיים. מנקודת מבט זאת, הצבעה היום נגד הצעת שר המשפטים אינני מצביע אותה בלב קל אלא בלב כבד.

אבל מאידך, קל לי מאוד, כי הענין קשור לשמירת השבת. והענין אשר קרה השבוע בוועדת המכרזים של הטלוויזיה - ממנו אני למד שכמעט כל בחור שעבד עד היום, כמעט שנה וחצי, והוא שומר שבת, לא נתקבל. אינני יכול בזה הרגע לומר אם משום זה. אני זהיר, אולם אתיחס לענין זה אחר כך. אבל בשבילי ברור שעבירה גוררת עבירה, וגם הענין הזה, אשר כנראה נולד לא בסימן טוב של ערב שבת, אלא אחרי השמשות. ויש אומרים "אף המזיקין", לפי מה שכתוב בפרקי אבות.

אם כן, אני אומר: אני חושב שזאת תולדה מעצם הפעלת הטלוויזיה בשבת, כמו בדברים אחרים. ולכן אצביע נגד ההצעה הזאת.

היות ואני רואה בסדר היום סעיף נוסף בדבר אישור תקציב רשות השידור - שם אביע את הסתייגותי מכמה וכמה דברים. כרגע דיברתי רק על הסעיף הזה.

שר התיירות מ. קול:

אני מברך את שר המשפטים על השינוי שחל בעמדתו לגבי העמדה הקודמת. בשעתו התחננתי שלא יקבלו את ההחלטה שנתקבלה בממשלה הקודמת. הייתי אז לבדי.

שר האוצר פ. ספיר:

זה יירשם בהיסטוריה.

שר התיירות מ. קול:

אדוני שר האוצר, החכמה היא איננה תמיד איפה שיש הרבה קולות.

שר האוצר פ. ספיר:

אני דיברתי רק על ההיסטוריה.

שר התיירות מ. קול:

אני חושב שהשרים הדתיים עשו עוול לעצמם על ידי כך שבעמדתם סיבכו אותנו בכל הענין הזה. אני חושב שטוב הדבר ששר המשפטים מציע לנו את השינוי הזה, ואני מקווה שהממשלה תקבל אותו פה אחד.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הואיל ואיננו מצביעים על פירושים - השר קול יכול לפרש. שר המשפטים לא אמר שהוא משנה את דעתו.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני נגד ההצעה ועל כן אצביע נגדה. כאשר הממשלה החליטה להשהות את הענין ולבקש את רשות השידור לעשות כן, לא היתה כוונה להשהות זאת לכמה שבועות עד אשר תוקם ממשלה חדשה. הכוונה היתה, וכך נאמר ודובר, להשהות זאת לזמן רב עד לימים יותר רגועים כאשר אפשר יהיה לשוב ולדון לגופו של ענין ולא על רקע של דבר עשוי. כיום נמצא הדיון, כמובן, תחת הרושם של דבר עשוי. זה כבר נעשה, ונעשה על ידי צו של בית המשפט העליון. ברור שלו היינו מחזירים את הגלגל אחורנית ולא היה דבר עשוי, אפשר היה לדון על הענין לגופו של ענין.

אינני חושב שהממשלה צריכה לקבל עליה את העול - מפני שהיה צו, אשר שינה את המצב עד כדי כך, שעשה דבר עשוי, ואנו צריכים עתה לשנות את עמדתנו ודעתנו בענין זה. דווקא בענין זה, אפשר לא לחלץ את בית המשפט ממצב לא נעים שנקלע לתוכו. נלחם בבית המשפט על עמדת הממשלה לכתחילה. אינני רואה מה השינוי שחל. אם נזכה - נזכה, אם נפסיד - נפסיד, אבל אז הממשלה תצטרך לדון בענין הזה. אבל כרגע, אינני חושב שאנו צריכים לקבל החלטה בענין זה. מוטב להשאיר את ההכרעה בבג"צ בידי בית המשפט, והממשלה צריכה לתמוך בדעתה הקודמת.

אינני רוצה להחליף נימוקים לגופו של ענין. אם תתקבל הצעתי לדחות את קבלת ההחלטה - מה טוב, אם לא, כאשר יהיה דיון לגופו של הענין, אומר דעתי. אני מדבר כרגע רק על הצד הפורמלי. האם הממשלה נכנעת כניעה מוחלטת על מנת להנחיל נצחונות ולהאדיר נצחונות הליבראליים. השר קול הלא אוסף נצחון אחד אחרי השני.

שר התיירות מ. קול:

יש לי עוד נצחון. הרפורמים החליטו שיום העצמאות יהיה חג בישראל.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

לכן, אני מבקש לדחות את הצעת ההחלטה.

השר מ. בגין:

אתחיל בכמה הערות לגבי נוסח ההחלטה. הממשלה צריכה להזהר מלקבל החלטות שניסוחן איננו לפי... יש כאן שתי סוגיות.

סוגיה אחת - הפניה של הממשלה לרשות השידור, לפיה תמתין רשות השידור עם ביצוע ההחלטה שהממשלה עצמה קיבלה בשעתה, עד אשר תורכב ממשלה חדשה, שהיא תדון בענין. והסוגיה השנייה - הוגש ערר על ידי מספר מספיק של חברי רשות השידור, עם הפלוגתא ביחס לאלה אשר לא השתתפו בדיון עצמו. אפשר לומר שערר זה - בעיקר ביחס למספר חברי ועדת הרשות שלא השתתפו בדיון עצמו - לא הוגש בלי עזרה מסויימת, בלי פעילות מסויימת. צריך לזכור את העובדה הזאת. ברם, מה אנו אומרים ביחס לשתי הסוגיות גם יחד? וכך נאמר בהצעת ההחלטה: "אין הממשלה רואה עתה את פנייתה האמורה ככת-תוקף ובת-ביצוע". אני רוצה לשאול: מדוע? מדוע היא איננה בת-ביצוע? הממשלה יכולה גם היום לפנות לאותה רשות השידור ולבקשה להמתין עד אשר הממשלה תחליט בענין לגופו. מדוע צריך לכתוב שהיא איננה בת-ביצוע?

בינתיים רק הוצא צו על תנאי. הוא לא הופך לצו החלטי. צו החלטי הוא נשוא דיון משפטי שאפשר להפסיק אותו על ידי אחד הצדדים, וגם היועץ המשפטי. אבל אני לא רואה כל הצדקה לביטוי שהפניה עצמה, כפי שהוגשה על ידי ראש הממשלה בשם הממשלה פסקה מלהיות בת-ביצוע.

ביחס לסיפא, הסיפא נראית לי מיותרת. כתוב בסיפא: ומטעם זה אין הממשלה גם רואה מקום לדון בערר שהוגש אליה בנדון והיא דוחה אותו. "אם היא לא דנה בו - איך היא דוחה אותו? דחיה דורשת החלטה. כדי לקבל החלטה צריכים לדון. אי-אפשר לומר בנשימה אחת: גם לא לדון וגם לדחות את הערר. והממשלה באמת לא דנה בענין לגופו. אלה הן השגותי ביחס לנוסח.

אני חושב שאם שר המשפטים יכול עוד בישיבה זאת לנסח מחדש הצעת החלטה, אשר תהיה לפי הערכתי - אולי אני טועה - הגיונית, אז הממשלה צריכה לדון. הוגש לה ערר. אי-אפשר להתעלם מזה. יש ערר על החלטה מסויימת של רשות השידור. היא יכולה לקבל אותו, היא יכולה לדחותו, אבל אני לא חושב שאפשר לומר שעצם הדיון פסול וגם לדחות את הערר במהותו. אם הוא איננו יכול לעשות זאת על רגל אחת - והחברים יאמינו לי שאינני מתכוון כאן לכל דחיות בזמן, צריכים לתת שהות לנסח את ההחלטה, לפי הערכתי, ולאחר מכן תהיה ההצבעה בה, ואז כל אחד יצביע לפי הכרתו.

ראש הממשלה ג. מאיר:

האם נוסח ההחלטה לא היה בפניך בשבוע שעבר?

השר מ. בגין:

היה. בשבוע שעבר ביקש השר ורהפטיג לדחות את הדיון להיום. היתה דחיה אוטומטית.

השר ו. שם-טוב:

אני מוכרח להודות שכאשר שמעתי את דברי השר ורהפטיג והשר בורג, קצת הופתעתי. נראה לי שהטעון של שר המשפטים כולו הגיון, ומשום כך גם נראה לי שקשה למצוא נימוק המתנגד לדבר הגיוני שכזה.

ב-5 בנובמבר קיבלה הממשלה החלטה בזו הלשון: "לפנות לרשות השידור בהמלצה להשהות את שידורי הטלוויזיה בליל שבת כדי לאפשר דיון בנושא לאחר כינונה של הממשלה החדשה". וזה המפתח לכל הענין: עד כינונה של הממשלה החדשה.

בהתאם להחלטה הזאת, פנתה הממשלה לרשות השידור. מועצת רשות השידור דחתה את הפניה ואחרי זה עבר הענין לבית המשפט הגבוה לצדק ויש עכשיו צו על תנאי, על הענין הזה - על בקשתה של הממשלה להשהות את שידורי הטלוויזיה עד לאחר כינונה של הממשלה החדשה. הממשלה החדשה ישנה. הבג"צ עומד על דבר שהוא כבר לא יכול להתקיים. ישנה ממשלה. אין כל סיבה להשהות זאת יותר. לכן, נראה לי, שלגבי הבג"צ והצו על תנאי - אין לממשלה יותר על מה לדון. אבל בהחלט אפשרי הדבר, אם רוצים, לקיים דיון לגופו של ענין, אבל אין זה קשור לצו על תנאי שאנו מדברים עליו.

משום כך, נראה לי שיש לקבל את הצעת שר המשפטים, שלגבי צו על תנאי זה ובג"צ זה, להודיע, שהממשלה מסתלקת מהענין. אם מישהו רוצה להציע לקיים דיון - נקיים דיון לגופו של ענין בממשלה, כאשר הענין יועלה.

שר הדואר א. רימלט:

אצביע בעד ההחלטה, ובוודאי בשביל החלטה בנוסח מתוקן, אם לא ישנה את המהות.

אפשר אולי להמליץ ולבקש את רשות השידור, כי בחודשי הקיץ יאחרו את שידורי הטלוויזיה לאחר צאת השבת, למען לאפשר ליהודים הדתיים לשמוע ולראות את הטלוויזיה במוצאי השבת.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

אני מבין את הקשיים בניסוח...

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אין שום קשיים בניסוח.

שר המסחר והתעשייה י. ספיר:

אחרת הייתי מציע לומר: הממשלה מחליטה לבקש את רשות השידור להשהות את החלטתה בדבר הפעלת שידורי הטלוויזיה בליל שבת - עד לאחר כינונה של הממשלה הבאה. זה היה המשך של אותו ההגיון של ההחלטה שנתקבלה בזמנו. אבל אני חושב שהגיע הזמן שנחליט כאן בפשטות. את הניסוח נשאיר לאחר מכן. אם הממשלה מתכוונת לעשות צעדים כדי למנוע את השידורים בשבת - אני נגד ההצעה הזאת. אני בעד זה שלא נעשה שום צעדים כדי למנוע את הפעלת השידורים בשבת. אם נקבל החלטה עקרונית - איך זה משתלב לתוך המצב החוקי כפי שהוא נמצא היום, לאחר הצו על תנאי, וההחלטה והפניה והטיפול והערר - ברגע זה איני מסוגל לשקול את הדבר.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אין לי טענה כלפי השרים ד"ר בורג וד"ר ורהפטיג על כך שהם מתנגדים להחלטה. התשובה צריכה להיות, שאינני מקבל את דעתך ואצביע נגד זה, כדי לגמור סוף סוף את הענין.

השר בגין ניסה להביא עלינו ערימה של קושיות, אשר, עם כל הכבוד, אינני רואה להן כל הצדקה. מה קרה? הממשלה הקודמת, ב-5 בנובמבר, החליטה החלטה אשר אפשר לקרוא בה כל מיני פירושי רש"י, אבל היא בכל זאת כתובה בעברית פשוטה: "לפנות לרשות השידור בהמלצה להשהות את שידורי הטלוויזיה בליל שבת כדי לאפשר דיון בנושא לאחר כינונה של הממשלה החדשה." הממשלה, בנושא זה, על פי החוק, אינה יכולה להחליט. היא יכולה, לכל היותר, להמליץ. לו הכל היה הולך למישרין ורשות השידור היתה מחליטה לקבל את המלצת הממשלה, והממשלה החדשה היתה דנה בדבר - היתה יכולה, לכל היותר, להמליץ שלא לשדר בשבת, ואז היה פתח לרשות השידור לקבל או לא לקבל את ההמלצה. אבל אנו לא כך עשינו. אנו הגשנו את ההמלצה וקיבלנו סירוב של מליאת רשות השידור.

באותה הזדמנות, באותה הישיבה, החליטה מליאת רשות השידור החלטה נוספת: "לשדר שידורי טלוויזיה במשך שבועה ימים בשבוע." ומחדש הם חזרו על ההחלטה הקודמת. על ההחלטה הזאת לא הוגש ערר. הוגש ערר רק על ההחלטה שלא לקבל את ההמלצה בענין ההשהיה. אי-אפשר להגיד שהערר לא היה בו פקפוק מבחינה משפטית. והראיה? אחת השאלות המשפטיות העומדות בפני בית המשפט הגבוה לצדק - היא בענין זה. חתמו על הערר אנשים אשר לא השתתפו בישיבת המליאה, וישנה שאלה משפטית, אשר לא אני אחליט עליה. לו היה צריך - היה בית המשפט העליון מכריע בה. השאלה היא: כדי להיות קוורום של מערערים - והמינום של מערערים הוא עשרה - הצטרפו אנשים אשר לא השתתפו בישיבה האורגניאלית. אבל השאלה הזאת לא היתה נהירה לראש הממשלה בזמן שהביאו בפניה את הערר. היא החליטה פשוט מאוד - אני מקבלת את הערר ומעבירה זאת לממשלה. הממשלה תחליט על כך. היא החליטה כך ביום ששי. באותו יום ששי בערב החליט בית המשפט להוציא צו על תנאי המורה לממשלה לבוא וליתן טעם מדוע לא תבטל את החלטתה הנ"ל. מה היתה "החלטתה הנ"ל"? להביא לממשלה את הדיון בערר. וכך ניתן צו ביניים לרשות השידור, להימנע מעיכוב ביצוע ההחלטה בדבר השהיית השידורים.

מה שנוגע לממשלה, באיזה מצב אנו נמצאים? החלטנו להשהות? החלטנו לא להשהות, אבל בינתיים הוגש ערר. זה לא סתם ערר. נניח שמישהו הציע שישדרו איזה מן דבר, ומיעוט הגיש ערר והממשלה צריכה לדון בו. זה ערר ביחס להחלטת הממשלה להשהות. בינתיים עברו 4 חודשים מאז. להשהות עד למה? עברו כבר שלושה חודשים מאז קמה הממשלה...

השר מ. בגין:

ברשותך, לא מדובר בכינון הממשלה, אלא בכינון ממשלה אשר תדון בענין.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

כתוב פה: "לאפשר דיון בנושא לאחר כינונה." אבל כאשר אומרים שאנו לא צריכים להוציא את בית המשפט העליון מהמצוקה - ב"ה, בית המשפט העליון בענין זה, כמו בהרבה ענינים אחרים, איננו נתון במצוקה. הוא יקבל החלטה. מה שהוא יחליט - אין כל סיכוי שמישהו יביא אליו אי-אמון, ובזה נגמר הענין. בית המשפט העליון, במקרים כאלה, אף פעם איננו נמצא במצוקה. אלא מה? בית המשפט העליון רמז, ויותר מאז רמז: רבותי, חברי הממשלה או נציגי הממשלה, אל תעשו דבר אשר הוא בעצם מגוחך למדי. אין על מה לדון בערר אם להשהות או לא להשהות עד שתיכון ממשלה, מפני שבינתיים הפניה איננה בת-תוקף ואיננה בת-ביצוע. מדוע? מפני שלא יתכן להחליט עכשיו: לא, עליכם לחכות עד שתיכון ממשלה חדשה. הדבר איננו בר-תוקף ואיננו בר-ביצוע, אין לו שום הגיון.

אין שום מניעה לממשלה לשבת ולהחליט לקיים דיון, לפנות לרשות השידור להפסיק את השידורים בשבת. זה יהיה לגמרי לגיטימי להציע הצעת החלטה כזאת כמו שזה לגיטימי להתנגד להצעת החלטה שכזאת.

עכשיו מקשה השר בגין, ולפי דעתי לא בצדק, כאשר הוא אומר: אם הממשלה איננה רואה מקום לדון בערר שהוגש אליה בנדון, כיצד היא יכולה לדחות? לפי דעתו, הכתוב בסיפא זה תרתי דסתריי. אם איננה רואה אפשרות לדון, איך היא יכולה לדחות? אין בזה שום סתירה. זאת פורמולה כל כך מקובלת לומר: אין טעם לתביעה הזאת ולכן אני דוחה אותה; אין טעם לדון בענין ולכן אני דוחה אותו. זאת הפורמולה המקובלת על ידי מוסדות אשר עוסקים בערעורים, כלומר, בתי-המשפט לערעורים, למעשה, יום-יום.

לכן, אני מבקש מאוד את הממשלה לקבל את ההחלטה הזאת ובנוסף שאני מציע.

אשר לברכותיו של השר קול - אני מודה בעד הברכה. אני, בדרך כלל, נוהג לשנות את דעתי כאשר משתנות הנסיבות או כאשר משתנים התנאים, אבל ישנם כאלה, שיהיה אשר יהיה, הפורמולה נמשכת כפי שהיה לפני עשרים שנה.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

מה לגבי המושג "איננו בר-ביצוע"?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

איננו בר-ביצוע, כי אין מה לבצע.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

אני מדבר על עצם ההמלצה. אני הייתי מוחק זאת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מילה אחת בעקבות הערתו של שר המשפטים. אני לא חושבת שהוא התכוון לזה, כאשר אמר, שהדבר לא היה נהיר בפני כאשר חתמו על הערר שלושה אנשים אשר לא השתתפו בישיבה האורגניזלית. זה לא יכול היה להיות נהיר כי זה לא כתוב במפורש. והראייה, על כך בית המשפט יצטרך לפסוק. כתוב במפורש "עשרה אנשים שיש להם דעה מנוגדת". לא כתוב: עשרה ענשים הנוכחים בישיבה. 9 אנשים היו נוכחים בישיבה ושלושה לא היו נוכחים בישיבה. כתוב: 10 מחברי המליאה רשאים לערער בפני השר על החלטה שנתקבלה בניגוד לדעתם. "היתה להם דעה, אבל הם לא היו בישיבה. ההחלטה נתקבלה בניגוד לדעתם. לכתוב: 10 מבין הנוכחים. 12 אנשים שחתמו על הערר היו 12 חברי המליאה. כך שנדמה לי שהייתי בסדר.

מ ח ל י ט י ם (ב-18 קולות נגד 3 קולות):

לאור השינויים שחלו בענין הטלויזיה בליל שבת, מאז פנתה הממשלה הקודמת, ביום כ"ד בחשוון תש"ל (5.11.69) בנושא זה לרשות השידור, אין הממשלה רואה עתה את פנייתה האמורה כבת תוקף ובת-ביצוע ומטעם זה אין הממשלה גם רואה מקום לדון בערר שהוגש אליה בנדון והיא דוחה אותו.

400. סקירה בטחוניתהרמטכ"ל ח. בר-לב:

אמסור את הארועים העיקריים החל מה-1 בחודש, כלומר, במשך שמונה ימים, ואתחיל בגבול הלבנוני.

אפשר לומר שכמעט מדי לילה היתה איזה שהיא פעולה שלהם. איזור הפעילות שלהם התפזר מאיזור שומרה ועד לרמת הגולן, עד עז'אר ורמת שלום.

באזור שומרה היו שתי פעולות - ב-1 וב-8 בחודש. כלומר, הלילה הם פוצצו מטען מתחת למעביר מים. באיזור זרעית היו פעולות ב-2, 6 ו-8 בחודש. הלילה היתה כאן היתקלות עם חוליה שלהם. כתוצאה ממנה נהרגו כל אנשי החוליה, חמישה במספר. לנו לא היו נפגעים. באיזור שתולה היו פעולות ב-1 וב-5 בחודש. בקרית-שמונה - נכנסו לתוך העיירה והגיעו עד בית המועצה, הטמינו שם חומר נפץ אשר הופעל על ידי מנגנון השהיה מיוחד. הצלחנו לגלות את חומר הנפץ ולפרק את המטענים אשר לא התפוצצו. גילינו עקבות כניסה ויציאה, הלכנו לפי העקבות וכך הגענו למקום.

היתה פעולה נוספת באיזור רג'עה. רג'עה הוא כפר ערבי הנמצא ממש על גבול הלבנון. הלילה הם פעלו באיזור רמת שלום. אמנם זה נמצא ברמה אבל הם פעלו מהחרמון. ירו שם בזוקות והטמינו חומר נפץ על הכביש וכד'. זאת אומרת, לאורך כל הגבול הפעילות שלהם נמשכת, כאשר לנו היו נפגעים רק בתקרית אחת באיזור הנמצא צפונית-מזרחית לשתולה, כאשר כוח שלנו אשר נע למארב, נתקל בכוח שלהם שכבר היה בשטח. האש נפתחה, פחות או יותר, בו-זמנית. לנו נהרג חייל ונפצעו שני חיילים נוספים. להם - לפי הידיעות - נהרגו לפחות 3-4 מחבלים. את הגופות לא מצאנו וגם לא ידענו על כך, עד אשר אש"פ, בהודעתו הרשמית, מסר על כך. גם לבנון הודיעה על כך.

בליל שבת הוחלט לבצע פעולה קטנה, בהחלט מצומצמת, נגד בתי סייענים ונגד מוצב קטן של הצבא הלבנוני, אשר נמצא בכפר עיתה-א-שב. זהו הכפר הקרוב לשתולה. הפעולה נעשתה באיזור הכפר הזה, כאשר בצד המזרחי הימני, לפי הידיעות, היו מספר בתי מחבלים, ובקצה השמאלי, בדיוק על ציר התנועה של המחבלים, נמצא מוצב לבנוני קטן. לפי הידיעות, במוצב זה היתה כיתה.

(עד כאן רשם ר.מ. מכאן י.מ.)

הפעולה בוצעה ע"י כוח משלוח של חטיבה אחת, חטיבת גולני. קבוצה אחת הקיפה את בתי הסייענים, פינתה את הנשים והילדים, חקרה במקום והביאו אתה שני אנשים חשודים הנמצאים עדיין בחקירה. אחרי כן, פיצצה חמשה מבנים בקצה המזרחי של הכפר. הכוח השני, שהלך למוצב, מצא אותו ריק, נטוש, אבל בקירבת המקום נפתחה עליו אש של כלי נשק בודד. הבחורים שלנו השיבו באש, ומסתבר ששם נהרג חייל לבנוני בודד. כאן נהרסו גם כן שני מבנים קטנים של המוצב עצמו, קצת עמדות. אבל המוצב עצמו היה ריק. ובתום הפעולה חזרו האנשים שלנו לשטחנו. הלבנונים יצאו עם שיירה של כלי רכב משוריינים, שני משוריינים, מאזור בינת-ג'בל לכפר רומייש והתחילו להתקרב לאזור הפעולה. הם נעצרו. ירינו פגז אחד לעברם, וזה הספיק כדי לעצור אותם. כך שפרט לחייל הלבנוני שפתח באש, הפעולה הזאת עברה ללא פעולת-אש נוספת מצידם.

בגיזרה הסורית יש מדי פעם פעילות של המחבלים בצורה הרגילה של אש על מוצבינו. לא התרחש כאן שום דבר מיוחד המחייב דיווח.

בגיזרה הירדנית ממשיכים המחבלים באש על המוצבים שלנו, כולל המוצבים בעמק הירדן ובעמק בית שאן. לא היו פתיחות אש על ישובים, אף כי בעתון כתוב על אזור חמדיה ועל אזור מעוז חיים. כל זה נכון מבחינת האזור, אבל זה איננו מכוון לישובים עצמם כי אם למוצבים שלנו בסביבה. אנחנו, כמובן, יורים ומשיבים באש, גם פה ושם עם מרגמות ועם טנקים. הלגיון בדרך כלל אינו מתערב ואינו משתתף - בעמק הירדן ובעמק בית שאן לחלוטין לא, בבקעת הירדן מדי פעם על אש קצת יותר רצינית קורה שהלגיון פותח גם באש, אבל לא בארטילריה.

הפעולה שהיא ראויה לציון מתייחסת לאזור של ים המלח. לפי הידיעות שהיו לנו, עלינו כאן - אי אפשר לקרוא לזה בדיוק בסיס של מחבלים - אבל על בסיס יציאה של מחבלים, ממש בתוך ואדי זרקה. שם נהרגו שלושה מחבלים ושלושה הובאו לשטחנו. נוסף לכך, הבאנו גם כמות רצינית מאוד של חמרי-חבלה וכלי שיט, סירות גומי המשמשות להם למעברים לצד שלנו. בחקירה שוב התאמת שהציר הזה, ציר ים המלח, משמש להם עכשיו כאחד מצירי הגישה העיקריים, וזאת מאחר והבקעה היא פחות או יותר סגורה, ודרך הערבה, הדרך היא פשוט ארוכה יותר, וכאן, אם הם מצליחים לעבור לצד שלנו ולהכנס להר חברון, הם פתרו, פחות או יותר, לפחות את בעית הכניסה לשטח.

הפעולה הזאת היא הרביעית במספר מן הסוג הזה, וללא יוצא מן הכלל היו לנו כל פעם הצלחות. הפעם ההצלחה היא גדולה ביותר. כאן נלקחו שבע סירות-גומי, ממש כמו סירות השיטת שלנו, עם מנועים. מצאנו גם מנוע רזרבי, היינו 7 סירות ו-8 מנועים, 6 משגרי קטיושות ו-9 קטיושות, כמה גוסטבים ומקלעי ר.פ.י. 3 קלצ'ניקובים עם טלסקופים ותחמושת וחומר נפץ שלא הבאנו אתנו, אלא מטעמי בטיחות פוצצנו אותם במקום.

הכוח שלנו נשאר עוד 48 שעות אחרי הפעולה בשטח, בהנחה שיתכן ומישהו יבוא וחפש ויבדוק. אבל לא הגיעו לשם שום מחבלים. באזור הזה היו אזרחים, כי בוואדי יש פה חלקות מעובדות, אבל כמובן שלא נגענו לרעה באזרחים ובפלאחים.

בגיזרת התעלה, פעילות האש נמשכת. שוב אין הפגזות מאסיביות, אבל הארטילריה בכל אופן לוקחת חלק די פעיל, והדבר הזה נמשך כמעט לאורך כל התעלה, להוציא את הקטע הצפוני. בפעילות האווירית של האויב לא היו שום דברים מיוחדים. אם איני טועה, היתה תקיפה אחת ללא תוצאות, ללא נזקים ונפגעים. מישהו אומר כאן שהיה הרוג אחד בהפצצה אחת. אם זה היה, זה פורסם בהודעות דובר צה"ל.

הפעילות האווירית שלנו נמשכת לאורך התעלה, כאשר גילינו מטרה נוספת שזכתה השבוע לטיפול מיוחד, והמטרה הזאת היא עבודת עפר וביטון רצינית מאוד בכל הנקודות האדומות הללו המסומנות במפה. (מצביע על המפה). כאן אתם יכולים לראות צילום-אוויר וכאן שירות של הפעילות הזאת. הפעילות מתבטאת בבונקר מכוסה בביטון ועפר בצורת T. עוד T מכוונת לתעלה עם כניסה מכל הכיוונים ועוד בונקר אחד מקביל לצלע זו של ה-T, גם כן מביטון. לנו אין ידיעות וודאיות למה המצרים מכשירים את המבנים הרציניים מאוד. מבחינת הממדים, זהו בנין בעל אורך של כ-40 מטר והצלע של ה-T 24 מטר על כ-28 מטר. כפי שאמרתי אין לנו ידיעה ברורה למה הם מכשירים את כל המערך הזה. אבל כל ההנחות הן שזה לקראת איזה שהם אמצעים של מטוסים נוספים. גילינו מבנה כזה גם באזור אסואן. איננו יודעים אם זוהי איזו שהיא אלטרנטיבה של טילים כמו אס.אי.2, או יתכן גם טילים מתקדמים יותר. אנחנו עדיין עובדים על זה. אבל, ליתר בטחון, כאשר הפעילות הזאת הגיעה לשלב די מתקדם, תקפנו והפצצנו את כל העמדות הללו, ומאז המצרים לא חידשו את פעילות העבודות שלהם. התקיפה שלנו גרמה להם לנפגעים רבים, גם חיילים וגם אזרחים עובדים במקום. ההודעה המצרית שדברה על 32 הרוגים מתייחסת לתקיפה הזאת. אנחנו מניחים שבפועל היו להם יותר נתקפים. אבל כל הקומפלקס הזה שייך למלחמה שלנו על אי-קיום מערך נגד מטוסי בקו הקדמי. לעת עתה, הפעילות הזאת שלנו נמשכת כחמישה חודשים ואנחנו באמת מצליחים למנוע מהם שיקום מחדש של טילים נגד מטוסים כאלה או אחרים.

בעומק, אנחנו עמדנו לתקוף השבוע שתי מטרות, האחת באזור דמיאת, שזהו מכ"ם. המטרה הזאת אמנם הותקפה. השניה - באזור מנסורה, סוללת אס.אי.2. היה בתכנית לתקוף אותה על ידי מטוסים, אולם בגלל תקלה טכנית המטוסים חזרו ולא תקפו.

זוהי הפעילות לאורך התעלה. היה לנו כאן גם קרב אוירי ביום ששי. הקרב הזה בא בעקבות נסיון שלנו לצלם את ה"T-ים" האלה. אנחנו נכנסנו לצילום מהצפון. הכוונה היתה לצלם את כל הקו הזה. הם הפריעו לנו במטוסים, יותר נכון, התקרבו מטוסי-יירוט, ואז הוצאנו את הצלמים וניסינו לחזור על זה מדרום. אבל הם שוב הופיעו פה באזור ואז כתוצאה מהפיטרול שלהם, יחסית בקירבת התעלה, התפתח קרוב אווירי, שבו מצדנו השתתפו זוג פנטומים וזוג מיראז'ים. התוצאות היו שהופלו שני מטוסים שלהם, אחד הופל על ידי פנטום בתותחים והשני על ידי מיראז' בתותחים. אמנם שני הטייסים נראו נושעים, אבל מסתבר לנו ממקור מודיעין שאחד מהם נהרג והשני נפצע.

אלה, אם כן, הדברים היזומים. היו לנו, בשבוע החולף, שלוש תאונות, שכתוצאה מהן נהרגו לנו שלושה אנשים - שני טייסים ונווט, ואבדו לנו שלושה מטוסים: מיראז' אחד, סקיהוק אחד ופנטום אחד.

ביחס למיראז', אמרתי אמנם שזוהי תקלה, אבל זה איננו בטוח עדיין בכל מאת האחוזים. מסתבר שהוא עבר מעל אזור התעלה בגובה נמוך יחסית, בגובה של 3,000 מטר. הוא היה בפיטרול, ובדרך חזרה דיווח על תקלה ונטש את המטוס. כך שאיננו יכולים לדעת אם היתה זו תקלה טהורה או תקלה שנגרמה על ידי פגיעה במטוס כשהיה מעל לתעלה, פגיעה שלא הבחין בה, שהיא במשך כמה דקות של טיסה התפתחה לתקלה כזו שאילצה אותו לנטוש את המטוס.

השר ו. שם-טוב:

הוא צנח?

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

כן, הוא צנח והוא בסדר.

שני מטוסים אחרים הלכו עקב פעילות-אמונים: סקיהוק אחד באזור ג'בל ליבני, שכתוצאה מאמוני-לילה הוא היה בתפקיד של מטוס שצריך להניר, לזרוק נורית, ובן הזוג שלו לתקוף. בן הזוג פתאום דיווח שראה התפוצצות ואינו שומע את המטוס השני בקשר, וכפי שהסתבר עוד בו בלילה הוא באמת נכנס לאדמה והתרסק. אנחנו מניחים שמה שקרה כאן זו אינה תקלה במטוס אלא תופעה שהיא קיימת בטיסה, זה נקרא "ורטיגו", כלומר, מין מצב שבו הטייס אינו מבחין באיזה מצב הוא. אלה דברים שקורים מדי פעם. הלילה היה ליל חשוך מאוד, וזה אזור חשוך מאוד, וסקיהוק זהו מטוס עם טייס אחד, כך שבדרך כלל אם זה קורה במטוס שיש בו שני טייסים, אחד שומר על השני. אבל זה זהו טייס אחד, אלה הם דברים שקורים. הטייס עצמו הוא טייס מנוסה, הוא עצמו מוביל של רביעיה, איש מילואים, כזה ששומר על כושר וטייס עם הרבה נסיון.

הפנטום נכנס לים מול אשדוד, כ-15 מייל, באמונים של קרב אויר נגד מטוס איטי יותר, נגד מטוס סופרמיסטר, וכאן, בקרב הזה, מה שאנחנו יודעים הוא, שהפנטום עבר את הסופרמיסטר במהירות גבוהה מאוד, במהירות על-קולית, עם מבער אחורי, ואחרי כן טייס הסופרמיסטר דיווח שהוא רואה התפוצצות במים ושני מיצנחים. מניתוח ראשוני של הגופות מסתבר שהם נטשו את המטוס, כאשר המטוס היה במהירות גבוהה מאוד ונמוך מאוד, כך שביציאה עצמה, בנטישה, שניהם נהרגו. אלה הם הממצאים הראשוניים של הבדיקה. יכול להיות שמבדיקה יסודית יותר, שנערכה אתמול והיום, אפשר יהיה אולי לדעת אם הגיעו חיים למים או לא. על כל פנים, אני מניח שהם נהרגו ביציאה, כי לצאת ממטוס מעל למהירות הקול זה בדרך כלל גורם לחבטות פטאליות. אנחנו יודעים שהטייסים שצנחו במצרים, יצאו מתחת למהירות הקול, אבל מעל לאיזו מהירות רצויה, יצאו עם שברים בידים וברגלים. לעומת זאת, הטייס שנטש את המיראז', נטש תחת בקרה, הקטין את המהירות וצנח, ויצא ממש ללא שריטה. הטייס כאן גם הוא היה טייס מנוסה, סגן אלוף, והוא עצמו היה מפקד של שיירת סקיהוקים ראשונית שהובאה מארצות הברית, ועל הפנטום עצמו היו לו כבר 35 שעות. כך שכאן מה שאנו מניחים הוא, שבקרב האויר הוא פשוט לא שם לב מספיק לגובה ונכנס למצב שבו הוא כבר העריך שלא יוכל לצאת ממנו ואז נטש, אבל הנטישה עצמה היתה בנתונים אלה שגם הוא וגם הנווט נהרגו. אלה הם שלושה מקרים פטאליים, והם שלושתם נופלים לקטגוריות של תאונות, אבל שלושתם כמובן מורידים את מצבת המטוסים והטייסים שלנו.

שר החקלאות ושר הבריאות ח. גבתי:

האם זה הפנטום הראשון שאבד לנו?

הרמטכ"ל ח. בר-לב:

השני. אחד אבד לנו אחרי התקיפה של המכ"ם המצרי בירדן. אבל הוא נפגע מכדור. שם הטייסים נטשו את המטוס והם בסדר. בתאונה, זה הפנטום הראשון שאבד לנו.

401. נסיעות שריםראש הממשלה ג. מאיר:

אני מבקשת אישורים למספר לא קטן של נסיעות

שרים:

א. לאשר את נסיעתו של שר המשפטים לארצות הברית, בשליחות הבונדס, שלושה שבועות, החל ביום ד' באדר, 12 במרס. שר המשטרה ימלא את מקומו של שר המשפטים בעת העדרו מהארץ.

ב. לאשר את נסיעתו של השר ש. פרס לאנגליה, בלגיה והולנד בשליחות קרן היסוד, למשך שבוע ימים, החל ביום ז' באדר ב', 15 במרס. שר השיכון ימלא את מקום השר לקליטת העליה בעת העדרו מהארץ.

ג. לאשר את נסיעתו של שר התיירות לארצות הברית, קנדה ואנגליה, בשליחות הבונדס ובענייני משרד התיירות, למשך שלושה שבועות, החל ביום ז' באדר ב', 15 במרס. שר החינוך והתרבות ימלא את מקום שר התיירות בעת העדרו מן הארץ.

ד. לאשר את נסיעתו של שר התחבורה לארצות-הברית, בשליחות המגבית, למשך 6 ימים, החל ביום ח' באדר ב', 16 במרס. שר הפיתוח ימלא את מקום שר התחבורה בעת העדרו מן הארץ.

ה. לאשר את נסיעתו של השר מ. בגין לארצות הברית ולבואנוס-אירס, בשליחות המגבית, למשך שבועיים, החל ביום י"ב באדר ב', 20 במרס.

מ ח ל י ט י ם :

א. לאשר את נסיעתו של שר המשפטים לארצות הברית, בשליחות הבונדס, למשך 3 שבועות, החל ביום ד' באדר ב' תש"ל (12.3.70).

שר המשטרה ימלא את מקום שר המשפטים בעת העדרו מהארץ.

ב. לאשר את נסיעתו של השר ש. פרס לאנגליה, בלגיה והולנד, בשליחות קרן היסוד, למשך שבוע ימים, החל ביום ז' באדר ב' תש"ל (15.3.70).

שר השיכון ימלא את מקום השר לקליטת העליה בעת העדרו מן הארץ.

ג. לאשר את נסיעתו של שר התיירות לארצות-הברית, קנדה ואנגליה, בשליחות הבונדס ובענייני משרד התיירות, למשך שלושה שבועות, החל ביום ז' באדר ב' תש"ל (15.3.70).

שר החינוך והתרבות ימלא את מקום שר התיירות בעת העדרו מן הארץ.

ד. לאשר את נסיעתו של שר התחבורה לארצות-הברית, בשליחות המגבית, למשך 6 ימים, החל ביום ח' באדר ב' תש"ל (16.3.70).

שר הפיתוח ימלא את מקום שר התחבורה בעת העדרו מן הארץ.

ה. לאשר את נסיעתו של השר מ. בגין לארצות-הברית ולבואנוס-אירס, בשליחות המגבית, למשך שבועיים, החל ביום י"ב באדר ב' תש"ל (20.3.70).

402. חוק לתיקון דיני העונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים), תשי"ז-1957

ראש הממשלה ג. מאיר:

החוק לתיקון דיני עונשין הוא דחוף?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

כן, הוא דחוף. אני שומע מאנשי האוצר העוסקים בענייני נפט שזה כך. זה נוגע למיכליות הבאות לארץ ונוסעות מהארץ. כמובן, הפירסומים על הדברים האלה הם רק עזרה לאויב ומסכנים ממש את המיכליות. לכן אנחנו מציעים שבתוקף סמכותה לפי סעיף 23(ד) לחוק דיני העונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים), תשי"ז-1957, ובאישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, מצווה הממשלה לאמור:

"כל ידיעה הנוגעת למיכליות נפט בנמלי ישראל, תנועתן אל הנמלים או מהם, לרבות פרטים על המיכליות, המבנה שלהן, בעלותן, דגלן, הציוד או הצוות שלהן, מועדי בואן או הפלגתן, מוכרזת כעניין סודי לעניין החוק האמור והוא במידה שלא הותר פרסומה על-ידי שר-האוצר או מטעמו.

כמובן שהדבר טעון אישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת. כדי שייכנס לתוקף, נחוץ יהיה לקבל את האישור הזה. הכינונו צו מטעם שר האוצר, שהוא יחתום עליו לאחר שהצו המוצע פה יקבל תוקף, לפיו הוא ימנה את הצנזור, לא להרשות פרסומים שנראים לו מזיקים. לכן אני מציע לקבל את הצו הזה ולהטיל על שר האוצר או שר אחר להביא את זה בפני ועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

מחליטים:

א. לאחר פרסום צו כדלקמן לפי סעיף 23(ד) לחוק תיקון דיני העונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים), לאחר אישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת:

"חוק לתיקון דיני העונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים"

צו לפי סעיף 23(ד)

בתוקף סמכותה לפי סעיף 23(ד) לחוק תיקון דיני העונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים), תשי"ז-1957 ובאישור ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, מצווה הממשלה לאמור:

כל ידיעה הנוגעת למיכליות נפט בנמלי ישראל תנועתן אל הנמלים או מהם, לרבות פרטים על המיכליות, המבנה שלהן, בעלותן, דגלן, הציוד או הצוות שלהן, מועדי בואן או הפלגתן, מוכרזת כעניין סודי לעניין החוק האמור והוא במידה שלא הותר פרסומה על-ידי שר האוצר או מטעמו."

ב. לאחר פרסום הנ"ל, יסמיך שר האוצר את הצנזור הראשי לעתונות ותקשורת לפעול בהתאם.

403. הסברה

ראש הממשלה ג. מאיר:

אני רוצה להביא לידיעת הממשלה איזו הודעה בעניין

הסברה.

כפי שידוע, כאשר עסקתי בהקמת הממשלה, אמרתי לחברים שבדעתי לקבל את דעתה של ועדת פלד בדבר הקמת משרד - שם לא היה מדובר על משרד אלא על רשות הסברה בראשות איש שישתתף בישיבות הממשלה. היה בכוונתי להקים משרד להסברה, שעל פי המלצות ועדת פלד יאחד בתוכו את כל שירותי ההסברה - הסברת-פנים וחוץ, לשכת העתונות וכו' ושירותי ההסברה של כל הזרועות של ההסברה במדינה. בדרך הטבע, חשבתי על זה ושקלתי את זה.

אני רוצה להביא עכשיו הודעה לממשלה שהחלטתי להשאיר את עניין הסברת-חוץ במשרד החוץ, במקום שהיא היתה, זאת אומרת לא להכניס את השינויים האלה.

באשר להסברת-פנים, לשכת העתונות, טלוויזיה ורדיו, שכל זה היה במשרד ראש הממשלה ושהממונה על זה היה השר גלילי - אולי עד השבוע הבא אוכל להביא איזו הצעה או מחשבה מה יקרה לכל "החבילה" הזאת.

עלי להוסיף עוד דבר אחד, על-מנת שהדברים יהיו ברורים. השר גלילי היה ממונה על הסברת-פנים, לשכת העתונות, טלוויזיה ורדיו - טלוויזיה ורדיו על פי חוק רשות השידור. כאשר פניתי אליו שייכנס לממשלה החדשה, הוא אמר שהוא מוכן להכנס כשר בלי תיק, אבל איננו מוכן לחזור לתפקידו הקודם. מה שהוא יהיה מוכן, אם וכאשר יקום משרד כולל, אם זה יוצע לו - יהיה מוכן לקבל את זה. אבל בשום פנים ואופן אינו מוכן לחזור לתפקידו הקודם, ואין הוא מעמיד בכלל תנאי על שום דבר. הוא מוכן להצטרף לממשלה כשר בלי תיק. מאז, תוך השבועות האלה, גם הודיע שגם אם יוקם משרד כולל, הוא איננו מועמד.

כל זה לידיעת הממשלה, וכך הענינים עומדים עכשיו. ואני חושבת שבשבוע הבא אני אודיע לממשלה מה יקרה לחלק השני של ההסברה, כלומר, להסברת הפנים.

(לפני כן רשם י.מ. מכאן ר.מ.)

404. הצעה לסדר היום של חה"כ א. אבנרי - "ייחסה של הממשלה ליישות הפלשתינאית"

ראש הממשלה ג. מאיר:

ישנה הצעה לסדר היום של חה"כ אורי אבנרי - "ייחסה של הממשלה ליישות הפלשתינאית". ההצעה תועלה ביום ב'.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

מדוע ביום ב', ההצעה הוכרה כדחופה?

ראש הממשלה ג. מאיר:

ההצעה לא הוכרה כדחופה. היא הוכרה כהצעה רגילה. מדוע זה כך, אינני יודעת. אני יודעת שפעם היה סדר לפיו אחת לשבועיים, ביום ד', יש "MEMBERS DAY".

היישות הזאת דורשת מדינה. שר החוץ יענה על ההצעה לסדר היום ויסביר מדוע אין להכיר בדבר הזה. הוא מציע - ואני תומכת בהצעתו - שלא נעביר את ההצעה לוועדה, כי בעצם העברתה לוועדה יש כעין הכרה בכך, אלא נבקש את חברינו בכל סיעותינו להצביע בעד הורדת ההצעה מסדר היום. אם אין ערעור על כך...

השר י. ברזילי:

פעם התחלנו לשוחח על הנושא הזה ואמרנו כי נשוחח על הנושא של הקמת מדינה פלשתינאית בגדה המערבית. אני מניח שהשולחן הזה כולו התנגד לכך...

שר החוץ א. אבן:

זה מה שהוא יציע.

השר י. ברזילי:

אבל גם אצל חברים אחרים יש המושג הזה של "עם פלשתינאי" או "חטיבה לאומית פלשתינאית".

ראש הממשלה ג. מאיר:

איכפת לנו שבירדן תהיה מדינה פלשתינאית? הוא יסביר את זה ומתוך כך יבקש להסיר את ההצעה מעל סדר היום.

שר התיירות מ. קול:

אינני מתנגד עכשיו להצעה הפרוצדוראלית - להוריד את ההצעה מסדר היום. באחד הדיונים הקודמים הצעתי בממשלה לעודד הקמת נציגות של ערביי יהודה ושומרון, כדי שלא יאסר ערפאת יופיע כדובר בשם ברחבי העולם, בשם הפלשתינאים. את הבטחת לי, גבירתי ראש הממשלה כי יהיה על כך דיון. אמרת שנדון על כך בממשלה. אני מציע שנדון פעם על ענין זה בממשלה. אינני מתנגד, כפי שאמרתי, להוריד את ההצעה מסדר היום, כי אני חושב שנושא זה עדיין לא בשל.

ראש הממשלה ג. מאיר:

יהיה דיון. כל חבר בממשלה יכול לדרוש דיון. אם יבוא ויאמר כי הוא מבקש שהשאלה שהוא מציג תעמוד לדיון, והיא גם תתקבל - היא תועמד כסעיף ראשון. ולא - ישנם כל מיני סעיפים העומדים על סדר היום. אנו דנים עכשיו על השאלה - האם להוריד או לא להוריד את ההצעה של אורי אבנרי מעל סדר היום.

שר התיירות מ. קול:

בקשר לתשובת שר החוץ - אם חה"כ אבנרי יציע הקמת מדינה פלשתינאית, אנו צריכים להתנגד לכך. אבל אני לא רוצה ששר החוץ, אשר יופיע וידבר בשם הממשלה, יאמר: אין דבר כזה הנקרא "ישות פלשתינאית". היו שלושה אלופי צה"ל במילואים, אשר אמרו כי יש דבר כזה. אי-אפשר להתעלם מהדבר הזה. אני רוצה ששר החוץ ינאם את נאומו בצורה שכזאת שלא יתחייב על דברים שאולי מחר נצטרך לומר אותם בצורה אחרת.

השר מ. בגין:

אני שמח שיש אחדות דעות בממשלה לגבי שלילת ההצעות שכאלה. שמעתי לא פעם את שר החוץ מבטא עמדה זאת בהצלחה ובכשרון רב, ולכן אני בטוח שיושב היטב מה שאני עומד לומר בקשר עם התשובה בכנסת.

אני מבקש לשקול האם לא מוטב, במקרה דנן, שהתשובה תינתן על ידי ראש הממשלה? ואני מדגיש עוד פעם את כשרונו של שר החוץ להשיב תשובה על כך, אבל ההצעה הזאת איננה נוגעת רק לעניני חוץ. אני אפילו שם את הדגש על כך שזאת לא בעיה של מדיניות חוץ. זאת בעיה היסטורית כוללת מאוד, של כל ישותנו שלנו בארץ. לכן, אבקש לשקול את המשיב.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

הערה לגופו של ענין, מריטורית, מתוך הסכמה שהענין יוסר מעל סדר היום. אני רוצה להתייחס לענין הישות הפלשתינאית. השמעתי הערה זאת לפני שנתיים. יש סכנה שאת הגולם הזה יקימו יהודים...

ראש הממשלה ג. מאיר:

איננו דנים על הישות הפלשתינאית.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

אבל משהו ייאמר על הנושא הזה מעל במת הכנסת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אנו דנים על הפרוצדורה ולא לגופו של ענין. לפי השכל הטפשי שלי, חשבתי שסביב השולחן הזה אין על מה לדון. יש על מה לדון? נדון על זה, אבל לא עכשיו. על כל פנים, לא על-פי תכתיב של חה"כ אבנרי.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מצטער, גולדה, שאת חסרת סבלנות בענין הזה. אני בעד הורדת הענין מעל סדר היום. ולו ההצעה כאן היתה "הקמת מדינה פלשתינאית כאן" - הייתי מצביע נגדה.

לו ידעתי שזה כל מה ששר החוץ עומד לומר, לא הייתי מוסיף על זה מילה. אולם במה אינני בטוח? בכך ששר החוץ או כל שר אחר יעלה על הבמה ויאמר רק פסוק אחד: הממשלה נגד הקמת מדינה פלשתינאית וכו' - לכן אני מציע להוריד את ההצעה מעל סדר היום, ואז הוא ירד מהבמה. אם שר החוץ לא יעשה כך - והוא לא יעשה כך - אלא ינאם נאום ארוך וייכנס לצד האידיאולוגי של הענין, אני מבקש לקבל זאת קודם כל בכתב.

אין הצעה לסדר היום על הקמת מדינה פלשתינאית. ישנה הצעה של חבר הכנסת אבנרי על "יחסה של הממשלה ליישות הפלשתינאית". אם יצטרכו למסור בכנסת בשמי אידיאולוגיה בענין הזה - אני מבקש לראות זאת בכתב. אם רק יעלה שר החוץ ויאמר: יש להוריד את ההצעה מסדר היום - אצביע בעד ההצעה הזאת מיד. אבל עוד לא ראיתי שר כזה - ואני בוודאי לא - אשר יעלה על הבמה ויאמר: אני מבקש להוריד את ההצעה מעל סדר היום, וירד מהבמה. הוא נכנס לגופו של ענין. אם הוא נכנס לגופו של ענין - מה אני מבקש? לראות את הדברים בכתב, ולומר, האם אני מסכים לאידיאולוגיה בענין הזה או להגדרה בענין הזה. זה ענין שאני רוצה לקרוא אותו קודם, אם מדברים בשמי.

השר י. ברזילי:

תמיד מדברים בשמי.

שר הבטחון מ. דיין:

אם מדברים בשמי על תוספת תקציב - אין כאן

אידיאולוגיה.

שר החוץ א. אבן:

אתה מדבר גם בשמנו על הנושא הזה.

שר הבטחון מ. דיין:

לפעמים יש שמבקשים לקרוא, ולפעמים אין מבקשים. ישנם דברים אשר אותם אני הולך לומר בשם הממשלה, ואז אני פונה לראש הממשלה ואומר לה: אני הולך להגיד דבר כזה וכזה בשם הממשלה. אבל מותר לי לבקש? מותר לבקש. בקשתי לא תתקבל - לא תתקבל.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אינני יודעת מה שר החוץ הולך להגיד. אני מתארת לי: ישות פלשתינאית? - ישות פלשתינאית. יש שם פלשתינאים? יש. ישנה ירדן אשר הרוב בה הוא פלשתינאים. אבל העסק הזה לא התעורר עד ה-6 ביוני. איפה הם היו? הם היו בירדן. המדינה הפלשתינאית היתה בירדן ותשאר בירדן. זה הכל.

בדרך כלל, מי שמדבר על ישות פלשתינאית מדבר על הקמת מדינה ערבית נוספת - פלשתינה. כאילו אין מדינה אחרת. חוץ מן העובדה שיאסר ערפאת אומר: הוא אפילו איננו רוצה בגדה המערבית, הוא רוצה את פלשתינה כולה.

שר החוץ א. אבן:

הנוסח שאני נוקט הוא, שבבוא השלום - השכן המזרחי שלנו יקבע את משטרו, את שמו, את מבנהו והאם הוא קורא לעצמו "פלשתינה" או "ירדן".

שר המשטרה ש. הלל:

יקרא זאת מחר....

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם מחר המלך יכריז שמקום ירדן זאת פלשתינה, אין

זה מעניין אותי.

שר החוץ א. אבן:

העיקר הוא שאין שלושה מושגים: ישראל, ירדן, ופלשתינה. אין דבר כזה.

השר מ. בגין:

לאחר שהושמעו הערות מהותיות כאלה, בכל זאת, הממשלה אינה יכולה להסתפק במה שהושמע. הדיון היה קצר, אבל אם יש דיון - בבקשה לקיים אותו. אינני מקבל את כל ההגדרות הללו כפי שהועלו. אולי כדאי שעל ענין יסודי כזה, כאשר נמסרת הצהרה כל כך חשובה על ידי הממשלה, נחליף דעות כיצד לנסח את הדברים. זאת הצהרה חשובה ביותר.

אני לא הצעתי דיון מריטורי. הוא החל. אם הוא החל - צריך להחליף הערות. עצם המושג "פלשתינה" - צריך דובר ממשלת ישראל לשלול אותו מבחינת ההיסטוריה, מאז ועד היום. אם כבר הוחלפו דעות, צריך להחליף אותן עד הסוף.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אם דורשים דיון לפני מסירת התשובה - נשבע שעות אחדות ונחליט. אינני יכולה לנהוג אחרת. מחר ישנה הצעה לסדר היום של חה"כ אבנרי והממשלה צריכה לענות עליה. ואין זה משנה אם ישיב עליה שר החוץ או ראש הממשלה. נדמה לי שבענין זה אין ביני לבין שר החוץ שום חילוקי דעות. אם אני אענה או אם הוא יענה, יהיה זה אותו הדבר. אם מתעוררות ספיקות בשאלה הזאת, דבר שלא עלה על דעתי, נקיים את הדיון.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מבקש להעמיד את הצעתי לסדר, כי אם היא תתקבל, יחסוך לנו הדבר את קיום הדיון. אינני מבקש לקבל את הדברים כולם, אלא רק את עיקרי הדברים. אם אפשר היה לקבל את עיקרי הדברים בכתב - אותי זה מספק.

ראש הממשלה ג. מאיר:

שר החוץ יאמר לנו את עיקרי הדברים שהוא עומד לומר אותם, ואז נחליט מה לעשות.

(עד כאן רשם ר. מ. מכאן י. מ.)

שר החוץ א. אבן:

חשבתי על הצד הפרלמנטרי העקרוני של הבעיה הזאת. אין אני סבור שתשובה על הצעה לסדר היום, על מנת להסיר הצעה מעל סדר היום, היא בחינת הודעה ממשלתית מקיפה הממצה את כל הצדדים של הבעיה. איני בטוח שכל אחד מאתנו תמיד קיבל את כל הנימוקים שכל השרים השמיעו על כל ענין וענין, בשעה שהורידו איזה נושא מסדר היום.

נזדמן לי להיות בכנסת כאשר שר הבטחון נגע בבעיה זו ואמר כמה דברים על גשרים פתוחים ועל "ישראליות" שהסכמתי להם. איני בטוח אם כל אחד מסביב לשולחן היה מסכים לכל שורה ושורה. זה רק על דרך הקדמה.

אני חושב שהדברים שלי צריכים להתרכז בהנמקת שלילת ההצעה של אבנרי. הוא מציע הקמת פדרציה עם מדינה ערבית ומדינה ישראלית, עם בירה משותפת בירושלים; נוסף לכל מה שיש בעבר הירדן. אני חושב שאני אצטרך להסביר מדוע אנחנו דוחים את זה ושאינן אנחנו מתכוונים לשוב לקווים הקודמים כי אם לכרות חוזה שלום על גבולות בטוחים ומוסכמים ושהצעתו פירושה כל התקלות שישנן בהצעה שלו. הוא מוסיף מדינה ערבית מספר 15, דוחס למעשה שלוש מדינות בתוך התחום של השטח המנדטורי המקורי, פותח אפשרויות על ידי עצם הסיסמה של "מדינה פלשתינאית" לחידוש התביעה על גבולות 1947, אפילו פותח אשנב לאידיאולוגיה של ערפאת, שיש פלשתינה ואין ישראל ויוצר אירדנטיות מסוכנת. אשמע מה שהוא אומר ואצביע על התקלות והסכנות הבטחוניות והמדיניות שבהצעתו.

אני רוצה להזכיר את העובדה שהערבים שבתחום ארץ ישראל לא הקימו מדינה פלשתינאית אלא השתתפו בהקמת הממלכה הירדנית ושאינ שני עמים ערביים נפרדים בתחום הזה ושהמדינה השכנה של ישראל מצד מזרח, חפשית לקבוע את שמה, את משטרה ואת מוסדותיה. וודאי כאשר יהיה שלום, אנחנו לא נכתיב לשכן המזרחי שלנו מה יהיה מבנהו של המשטר או כיצד הוא יתארגן וכיצד הוא יקיים את היחסים הפנימיים בין הצבורים השונים שבתוכו.

אני חושב שצריך לומר משהו חיובי, לאו דווקא על הנושא הפלשתינאי, אלא עד לשלום, אותו הצבור הערבי שבתחום המימשל, אנו מקיימים אתו ונוסיף לקיים אתו דו-שיח על ענינים הנוגעים לחיי יום שני ויום שלו וכן על תקוותנו לשלום בין ערבים וישראל באזור. כל מה שהם יוכלו לעשות לעודד הלכי-רוח של שלום ודו-קיום באזור, יבורך. אבל העיקר הוא להצביע על התקלות והסכנות שבהצעתו, אם לא שינה את דעתו.

שר הסעד י. בורג:

אני רוצה להסתייג. איני נכנס לענין אם מקובל ששר מביא כל תשובה, שהוא מביא לכנסת, לפורום הזה. במומנטים הרבים והטובים שנשמענו היה דבר אחד, שצריך להזהר מפניו, והוא מתן הרשיון הליברלי או העצה שמדינת ירדן, שהיא בעיני מדינת עבר הירדן יכולה לקרוא את עצמה "פלשתינה". אני חושב שיש להמנע מן הדבר הזה, כי המושג "פלשתינה", אם רוצים או אין רוצים בכך, יש לו הרבה קונוטציות והקשרים פסיכולוגיים וגם היסטוריים, שלא דווקא מרוכזים תמיד בצד המזרחי של הירדן. וכמו שבשעתו איש מאתנו לא היה מאושר כאשר TRANSJORDAN נקראה פתאום JORDAN, אנחנו וודאי לא נהיה מאושרים אם ניתן להם את העצה לקרוא לעצמם PALESTINE, כי זו תהיה הזמנה שחסיין יזמין את הערבים מכאן להצטרף אליו. לא נשחק במלה PALESTINE.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מה זאת אומר הוא מזמין?

שר הסעד י. בורג:

אם אני מבין אל נכון, הרי הארגומנט הוא כך שזה מאפשר לירדן או למספר פלשתינאים בירדן להקרא "פלשתינה" או PALESTINE. ואם אנחנו מאפשרים להם זאת, הרי אנחנו נותנים לחסיין את האפשרות להזמין גם פלשתינאים ממערב לירדן להצטרף ליחידה כזו. איננו צריכים לפתח את המומנט הזה. אני הייתי מציע שדווקא בגלל המשקל המנדטורי של "פלשתינה" זה ייעדר בנימוקים של שר החוץ. יש לשר החוץ שורה של מומנטים טובים. מוטב שלפני בדיקה יסודית היסטורית יחסר המומנט הזה בשורת הארגומנטים שלו. לא הייתי מדבר על כך אילמלא היתה חליפת דברים ורעיונות בענין זה. אבל כאשר כבר מדברים על כך, עלי להדגיש שזוהי חובה להסיר את הארגומנט הזה מתוך שורת הארגומנטים שלו.

שר התיירות מ. קול:

בניגוד לשר הסעד ד"ר בורג, אני חושב שבזמן ש"אל-פתח" מדבר על כך שהם מייצגים תנועת שחרור של ערביי פלשתינה, הרי כשבא שר בשם ממשלת ישראל לומר שבפלשתינה ההיסטורית מבחינה גיאוגרפית יש שתי מדינות פלשתינאיות, האחת פלשתינה היהודית שהיא ישראל והשניה פלשתינה ערבית שהיא ירדן ושאינ נגד מי לעשות מלחמת שחרור - אני מדבר על פלשתינה מבחינה גיאוגרפית יש מושג גיאוגרפי ששמו "פלשתינה", אין להתעלם ממנו - אני חושב שזה לא כל כך רע.

אבל אני רוצה להעיר הערה אחרת לגמרי: מדינת ישראל אינה יכולה להחליט ביחס למושג של "יישות פלשתינאית". זה ענין של הערבים בעצמם, שהם לא הכריזו על כך בהיותם בירדן. אף לא היתה במשך כל שלוש השנים מאחרי מלחמת ששת הימים, מאז שערביי יהודה ושומרון נמצאים בשלטון של ישראל, לא

היה נסיון מצדם להקים נציגות. ישנם ראשי עיריות. אנחנו זוכרים כי בשעתו היה נסיון קטן של שיח' ג'עברי, שראש הממשלה המנוח לוי אשכול הביאו לשולחן הממשלה, אחר כך זה נפל. ישנן עכשיו כאילו סברות, שקראתי עליהן בתמרון בעתון, מדוע זה נפל, כאילו אנחנו היינו אשמים בזה. חיים הרצוג פירסם עכשיו מהתקופה ההיא והוא כותב שאנחנו כאילו אשמים שלא דאגנו בשעתו להקמת נציגות שנוכל לדבר אתה או שנוכל לבוא במגע אתה. זה היה בתקופה הראשונה שלאחר מלחמת-ששת-הימים.

איני בא לומר, שבשעה שדנים בכנסת על הצעה לסדר היום של אורי אבנרי, שיש לקיים עכשיו את כל הבירור על הישות הפלשתינאית. יבוא אולי הזמן שאנחנו מצדנו נצטרך אולי לדבר קצת יותר על הנושא הזה. אבל וודאי שאיננו רוצים, שיאסר ערפאת וארגוני החבלנים למיניהם, החזית העממית לשחרור פלשתינה וכו', שקראת את הקונבנט שלהם ואת ההחלטות שלהם, שהם כופרים בעצם זכות קיומה של ישראל ושהם הכריזו על מלחמת השחרור נגד הכובש בכל "פלשתינה" - איננו רוצים שרק הם יופיעו בעולם כנציגים של השטחים. טוב שתישמע הערה, שהנה, אילו היתה באה יוזמה מצד הערבים ביהודה ובשומרון, מצד אלה הנמצאים בשטחים שאנחנו אחראים עליהם ושנאנחנו גם מפתחים אותם ונעשה וודאי יותר בעתיד כדי לפתח אותם ולהעלות את רמת החיים שלהם, אילו הם היו מצדם יוזמים איזו נציגות כלפי ממשלת ישראל, יש לבוא אתם בשיחות על בעיות השלום, שהם יהיו ראש גשר לשלום, נניח, בינינו ובין ירדן, היינו ודאי דנים על זה ברצינות. אבל עד עכשיו לא היתה יזמה כזאת מצדם. אם היא תבוא, נשקול את הדבר הזה. אנחנו, בכל אופן, רואים את ערביי יהודה ושומרון כגורם חשוב שיכול לשמש גשר לכינון שלום בעתיד. זה יהיה גם לטובתם, גם לטובת ישראל וגם לטובת האזור כולו. איני רוצה שנתעלם מזה. ישנם 2 מיליון ערבים הקוראים לעצמם פלשתינאים. שלושת רבעים מהם נמצאים בירדן. רוב האוכלוסיה בירדן הם היום פלשתינאים. היתר נמצאים בשטחים אצלנו, חלק מהם במדינת ישראל עצמה. אבל ישנם 2 מיליון כאלה. ב-1936 הסכמנו לפשרה אתם. ב-1947 הסכמנו לפשרה אתם. מכל זה לא יצא ולא כלום, כיוון שהם יצאו ללחום בנו ורצו להרוס אותנו, והם הרסו את כל הסיכויים. אם תהיה אפשרות של שלום על יסוד איזו פשרה, אני בטוח שהרוב הגדול של העם בישראל וגם על יד השולחן הזה יקבל את זה. אני יודע את הלכי הרוח. אבל אין הצעה כזאת לא מצד הערבים פה ולא מצד המדינות השכנות.

יכול להיות שביום מסויים נצטרך להגיע לידי מסקנה שאולי החיוב שחשבנו פעם כי ישנו בחוסיין, הוא מתחיל להיות מפוקפק, כי יכול להיות שאנחנו נהיה מעוניינים שהישות הפלשתינאית כן תבוא לידי ביטוי בירדן, כדי שיהיה ברור בכל העולם, שמצד אחד ישנה ישראל ומצד שני ישנה מדינה המייצגת את הפלשתינאים, ואנחנו מוכנים לנהל אתה משא ומתן על שטחים ועל האוכלוסיה.

שר החוץ א. אבן:

אבל זה איננו שייך להצעתו של אורי אבנרי.

שר התיירות מ. קול:

אני מסכים לכך. אבל אני רוצה שלא נסתום את הגולל על הסיכוי של נציגות שלהם. אני חושב שזה היה רצוי אילו קמה יזמה מצדם, שתהיה נציגות לערבים האלה. אין להם היום שום נציגות לערביי יהודה ושומרון. טוב שתהיה להם נציגות לא רק מוניציפלית, אלא אולי גם אדמיניסטרטיבית ואולי משהו יותר ממה שקיים היום. לפי דעתי, זה יהיה לטובת ישראל. איני רוצה שיתפרש מדברי שר החוץ שאנחנו שוללים בכלל אפשרות כזו וסיכוי כזה. כי אני חושב שאנחנו צריכים גם פעם לחשוב לאן אנחנו רוצים ללכת, לקראת מה אנחנו רוצים להוביל את התפתחות העניין. זה הכל בשלב זה.

ודאי יש להסיר את הצעת אורי אבנרי מעל סדר היום, כי לא הגיע הזמן עדיין לדון על נושא זה. אין עדיין מה לברר. העניין כבד מאוד ורציני מאוד. יש לזה גישות שונות. זה נוגע בצפור נפשנו לקראת העתיד. אבל אני חושב שאיננו צריכים ללחום באפשרויות ובאופציות שאולי פעם נרצה בעצמנו לעודד אותן, כאשר הן תתקיימנה.

השר מ. בגין :

בדרך כלל, חבר צריך להיות אסיר תודה לחברו אם האחרון מסכים אתו. אבל אני חייב לומר שאף על פי ששר התיירות הסכים לדברי, אני לדבריו איני מסכים. אני רוצה לשאול את ידידי משה קול שאלה פשוטה מאוד: מדוע אתה טוען שהערבים בחברון הם פלשתינאים, ובאיזו זכות אתה שולל את הכתר הזה מן הערבים בעכו? האם משום שנכנסנו לעכו בשנת 1948, הערבים שם הם ישראלים, וכיוון שלחברון נכנסנו בהבדל של 19 שנה, הערבים שם הם פלשתינאים? וכל זה מדובר בהיסטוריה של עם של אלפי שנה. האם 19 שנה קובעות את כל ההבדל ההיסטורי הזה? אם כבר מעלים את הדבר הזה של נציגות זו ואחרת, מדוע היא צריכה להיות דווקא שכמית-חברונית ומדוע לא של כל הערבים הגרים בארץ ישראל, ותצטרף לזה גם את הערבים הנמצאים בלבנון ובסוריה?

שר המסחר והתעשייה י. ספיר :

ובנצרת.

השר מ. בגין :

על ידי הזכרת עכו פטרתי את עצמי מלהזכיר את נצרת ואיני צריך להגיע ליפו. הם כולם ערבים פלשתינאיים. מה אתה רוצה להכיר בהם? התוצאות ידועות. זאת רציתי רק לומר בתשובה לדבריו של השר קול.

אבל אין אנחנו מתפלמסים היום עם שר התיירות, אלא אנו צריכים לקבוע מה לומר ומה לא לומר בכנסת. פה לא הייתי מציע להוסיף דברים על דברי המשיב. אל ישנה הצעה וישנה הופעה בפרלמנט בענין שהוא ודאי עומד במרכז ההתעניינות גם בארץ וגם בחוץ לארץ, והתשובה היא חשובה מאוד.

שלילת הצעתו של אורי אבנרי היא כולה חיוב, וההצבעה על הסכנות הכרוכות בהצעה מעין זו כולה חיוב. אבל לדעתי צריך להיות גם החיוב עצמו.

אני מבקש להזכיר לממשלה שיש מיסמך אחד ויחיד בתקופתנו הכולל את המושג "מדינה פלשתינאית", ושמו של המיסמך "הספר הלבן" משנת 1939. זהו המיסמך היחידי בימינו המדבר על PALESTINIAN STATE. איך הבריטים רצו ליצור את המדינה הפלשתינאית בשנת 1949, היינו כעבור 10 שנים, זו שאלה אחרת. בכל המיסמכים מדברים תמיד על JEWISH STATE ועל ARAB STATE. אבל מעולם, בשום מיסמך, מלבד אותו מסמך שעל אודותיו דברתי, לא דובר אי-פעם בארצנו ובתקופתנו על PALESTINIAN STATE. אני חושב שיש לכך חשיבות רבה.

בלי ספק הוא שהארץ הזאת נקראה בפי האנגלים, הצרפתים והערבים "פלשתינה". המקור הוא באמת "ארץ הפלשתים". ונכון הוא שלפני נצחון המכבים הגויים שרצו להקניט אותנו, קראו לכל ארץ ישראל "ארץ פלשתים". מאז שהארץ עברה לידי הרומאים, קראו לה בשם JUDAEA, אבל גם אמרו "PALESTINA". צריך פעם, בהזדמנות זו, לומר כי השם ההיסטורי של הארץ הזאת הוא ארץ ישראל. זה לכל הדעות מבחינה יהודית וציונית. במנדט כמובן דברו לועזית ואמרו "THE HISTORIC LINK BETWEEN THE JEWISH PEOPLE AND PALESTINE". אבל, כשתרגמנו את הלעז הזה לעברית, אמרנו: הוקם הקשר ההיסטורי בין העם היהודי לבין ארץ ישראל, ולא אמרנו "פלשתינה". הראש היהודי של הרברט סמואל המציא הקומבינציה הזאת של פלשתינה עם א"י. רק ראש יהודי יכול היה להמציא דבר כזה. אבל מדוע אנחנו צריכים להכנע כניעה נפשית ורוחנית והיסטורית לעצם המושג הזר הזה החותר תחת זכותנו שהוכרה? וההכרה הזאת היא חשובה, כי אחרי כן מדינות רבות הכירו במנדט. הממשלה האמריקאית הכירה בזה במיסמך מיוחד.

שר התיירות מ. קול :

ביחס לשם אין ויכוח.

השר מ. בגין :

אם אין ויכוח ביחד לשם, אני מבקש שלעולם, גם לתיירים, תתרגם את השם "פלשתינה" ל"ארץ ישראל".

עכשיו, מהי הנקודה השנייה? בארץ ישראל היו וישנם ערבים. תמיד הכרנו בזאת. אבל הערבים בארץ ישראל מעולם לא היו כמושג מדיני ולאומי פלשתינאיים כפי שטוענים עכשיו. ומאימתי הציונות דברה על פלשתינאים בתור שכאלה, בתור ישות נפרדת לאומית ומדינית? אורי אבנרי איננו ציוני, לשיטתו הוא יכול לדבר על כך. אבל פה יושבים ציונים.

שר התיירות מ. קול :

אבל הקונגרס הציוני בשנת 1936 הסכים להקמת שתי

מדינות.

השר מ. בגין :

מדינה ערבית ויהודית. אבל על זה היו חלוקי דעות בין אלה שהסכימו לחלוקה ובין אלה ששללו אותה כגון ברל כצנלסון ומנחם אוסישקין.

ראש הממשלה ג. מאיר :

אבל היא לא נתקבלה אז.

שר האוצר פ. ספיר :

היא לא נתקבלה לא בגלל השוללים את החלוקה מקרבנו אלא בגלל הערבים.

השר מ. בגין :

אחרי כן גם בשנת 1947 דובר על הקמת מדינת יהודית ומדינה ערבית. אנחנו יודעים למה הוסכם להלכה על ידי גוף יהודי שתהיה חלוקה של ארץ ישראל המערבית לשתי מדינות, למדינה יהודית ולמדינה ערבית. אבל כתוצאה מן המלחמה, הקווים של אותה מדינה יהודית היו שונים בהרבה מן הקווים שנקבעו להלכה. מה אמרנו אחרי זה? שמזה לא נסוג אפילו מילימטר אחד מפני שהותקפנו. ובשנת 1967 לא הותקפנו? לפי דעת האנשים היושבים על יד השולחן הזה, היתה בשנת 1967 תוקפנות איומה שעמדה להשמיד אותנו פיזית, והתוצאה היתה כפי שהיתה.

שר התיירות מ. קול :

אנחנו רוצים לתקן את הגבולות.

השר מ. בגין :

אנחנו מדברים על ערבים בארץ ישראל. חלק מהם נשארו במדינת ישראל. לא דברנו עם הערבים בעכו, בנצרת, ביפו ובשתי הטירות על ישות פלשתינאית, אלא דברנו על ערבים שהם אזרחים במדינת ישראל ושצריך לתת להם שוויון זכויות. מה נשתנה בשנת 1967? ישנם כאלה האומרים שאסור להסכים לחלוקה מחדש, ושניתן לערבים שוויון זכויות. ועל זה יש בינינו ויכוח. אבל האם צריך להיות ויכוח בין אנשים בעלי אסכולה ציונית, האם יש איזו ישות פלשתינאית? הויכוח הוא אם יהיו יותר ערבים או פחות ערבים תחת שלטוננו. אני חושב שצריך להביא את הדברים החיוביים האלה, בעלי המשמעות המדינית המובהקת לדעת הציבור.

הערה אחרונה. רשמתי לי פתק "לא לתת עצות". אל לנו לתת עצות לערבים איפה הם צריכים להקים ישות פלשתינאית. יש מצב מסויים ועלינו להבהיר, ראשית כל, את הסכנות הכרוכות בכל הצעה כזו, ואחרי כן יש לדבר על הזכות שלנו על הארץ הזאת, ארץ ישראל.

השר י. ברזילי:

אני מצטער מאוד שאנחנו דנים בסוגיה רצינית כל כך בסמוך להצעה לסדר היום של אבנרי. אני גם מצטער שלא השארנו, כפי שאנחנו נוהגים לעשות, את התשובה בענין זה למי שצריך להשיב, אם זה ראש הממשלה ואם זה שר החוץ, מה שהיו מחליטים ביניהם בענין זה. סוף סוף, אין זו הודעה בשם הממשלה שהיא גוררת ויכוח. יחד עם זאת, אני רוצה להעיד עלי ששמעתי הרבה מאוד תשובות להצעות לסדר היום, לשאלות מאוד עקרוניות ומאוד יסודיות, שהיו צריכות להגיע לפני זה לשולחן הזה, ושהפתיעו שר אחד ושר שני, אפילו אחרי דיונים שהיו סביב השולחן הזה, ולא תבענו בירור בכלל, לא לפני זה ולעתים מאוד רחוקות, גם לא אחרי זה. והנוסח הזה לברר את התשובה לפני זה, נראה לי כנוסח חדש. אין לי ענין להתנגד לו. אבל אם לפני זה יהיה הנוסח, הוא יחול על רבים ועל הצעות שונות לסדר היום.

עכשיו, לגופו של הענין. אני חושב שהאלמנט העיקרי של התשובה נאמר ונתקבל על ידי כולם, וזוהי שלילת ההצעה של אורי אבנרי, שבמרכזה תעמוד הקמת מדינה נוספת בגדה המערבית הקשורה בישראל על ידי בירה משותפת שהיא ירושלים. איננו צריכים לתת עצה אף לאחד איך לפסול ולשלול את ההצעה הזאת. אבל אם כבר התעורר כאן ויכוח עקרוני, אומר עליו רק פסוקים אחדים. אנחנו שוללים בכוח מדינה כזאת או אחרת, פלשתינאית או לא פלשתינאית, בגדה המערבית. אמנם נכון הוא שבשעתו דובר על הקמת מדינה יהודית ומדינה ערבית. המדינה היהודית רצתה לקרוא לעצמה ישראל. אילו הערבים רצו, יכלו לקרוא למדינה הערבית "פלשתיין". זהו ענין משני בכל הוויכוח. יש ערבים פלשתינאים. הערבים מחברון והערבים מעכו הם ערבים פלשתינאים. אמנם הערבים מעכו הם ערבים פלשתינאים אזרחי ישראל, וערבי שבא מיפו ונמצא כיום ברבת-עמון הוא ערבי פלשתינאי אזרח ירדן. וערביי חברון עדיין מחזיקים בידם את האזרחות הירדנית. ישנם ערביי פלשתיין. הם היו כאן עשרים שנה. הם לא דרשו לעצמם במשך עשרים שנה מדינה נוספת. ואני שולל דרישה כזו גם היום.

השר מ. בגין:

באיזו רשות?

השר י. ברזילי:

כי ההכרה העצמית של הערבים הפלשתינאים מצאה את ביטויה בממלכת ירדן, ששם הם היו רוב מכריע.

שר התחבורה ע. ויצמן:

גם אלה של עכו?

השר י. ברזילי:

לא, אלה הם מיעוט ערבי בישראל.

שר התחבורה ע. ויצמן:

מבחינתי גם ערביי חברון הם מעוט בישראל.

השר י. ברזילי:

זה ויכוח אחר. אם ככה גם אתה אומר שזה פלשתינאי, זה פלשתינאי, אלא שאתה אומר שגם חברון צריכה להיות שייכת לישראל כמו עכו. יכולים להיות שני מיני פלשתינאים, 300,000 שהם מיעוט פלשתינאי בישראל, אזרחי ישראל בעלי זכויות מלאות, וישנו היום, גם בלי הגדה המערבית, רוב פלשתינאי בירדן, ועם מה שנחזיר לירדן, אם נחזיר, והם ייקראו כפי שיקראו. אבל אין שום צורך בכלל שמה שהיתה פעם ארץ ישראל השלמה תהיה מחולקת אחרי ההתפתחות ההיסטורית שהיתה, לשלוש מדינות.

אבל לומר שאין ערבים פלשתינאיים אני חושב שבזה אנחנו גורמים עוול חמור לעצמנו ולהופעתנו בזירה הבינלאומית. על כן, ישות פלשתינאית כחטיבת ערבים פלשתינאים, חטיבה לאומית - כן, אבל ישות פלשתינאית כמדינה עצמאית נוספת למה שיש כאן באזור - לא. זוהי ההגדרה הברורה בעיניי.

ראש הממשלה ג. מאיר:

מה היה להם כאשר ארץ זו נקראה חלק מסוריה, דרום

סוריה? איך הם נקראו אז?

השר י. ברזילי:

איני יודע.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה לא היה לפני חמשת אלפים שנה.

השר י. ברזילי:

גם עשרות שנים עושות את שלהן בהיסטוריה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

גם אני הייתי פלשתינאית.

השר י. ברזילי:

וערבים שחיו פה 400 שנה אינם פלשתינאים?

ראש הממשלה ג. מאיר:

עד 1948 הייתי פלשתינאית והיה לי ולערבי בעכו

פספורט פלשתינאי.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

ולי סרכו הבריטים לתת פספורט פלשתינאי.

ראש הממשלה ג. מאיר:

לא כולם זכו. מאז אני ישראלית והוא ישראלי, אני יהודיה ישראלית והוא ערבי ישראלי.

השר ו. שם-טוב:

באזרחות שלו הוא ישראלי.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הוא ערבי לפי הלאום שלו ולא פלשתינאי. יצרו

בלבול בשטח זה.

השר י. ברזילי:

לפי זה אין גם סורי ואין גם מצרי. הם חיו כאן

מאות בשנים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הם לא חיו בפלשתינה.

שר החוץ א. אבן:

הם היו ערבים.

ראש הממשלה ג. מאיר:

הם לא תבעו מעולם את השם "פלשתינאים".

השר ו. שם-טוב:

לא היתה יחידה גיאוגרפית הנקראת "פלשתינה"?

ראש הממשלה ג. מאיר:

לא. זה היה ברבונות סורית. הם היו סורים ולא

פלשתינאים.

השר מ. בגין:

זה היה וילאיעט, מחוז של דמשק.

השר י. ברזילי:

תשללו גם זאת מהם ותראו איך זה יתקבל בעולם.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ברוגז אינך פותר שום בעיה. עולם הוא עולם, גם אנחנו מן העולם. יש לנו די צרות וישנן בעיות מוסריות ומדיניות קשות, יש כל מיני דברים. גם אם אני מתנגדת לזה, ניסיתי להבין את זאת. אינני יכולה להבין את זאת בשום פנים ואופן. מה הטעם לסחוב על עצמנו צרות, שאין להן כל הצדקה, וזה רק כדי שנופיע מוסריים בפני העולם. רציתי להגיד דבר קשה, אבל לא אגיד זאת.

השר מ. בגין:

חבל מאוד.

ראש הממשלה ג. מאיר:

וכל זה ללא הצדקה לזאת?

השר י. ברזילי:

אין ערבים פלשתינאים, מהטובים ביותר ומהגרועים

ביותר, התובעים מדינה?

ראש הממשלה ג. מאיר:

הם תובעים לעצמם ישות פלשתינאית לא כדי ליצור בשכם את המדינה הערבית החמש עשרה. הם דורשים לעצמם ישות פלשתינאית, מפני שהם רוצים את כל פלשתינה. במצב האופטימי ביותר דרשו את גבולות 1947. בויכוח אחד מיד אחרי מלחמת ששת הימים אמרתי: למען השם, רק זה לא. מה עושה אלוהים? יש נייר ויש מחקר ויש שיחות עם פלשתינאים. הם בכלל קטגוריות אחדות. אבל הקטיגוריה הזאת הרוצה להקים איזו מדינה פלשתינאית, יש ביניהם ויכוח. יש האומר מיד: גבולות 1947. יש מיהו האומר: "לא, מספיק להתחיל בגבולות 1967 ואחרי כן להגיע לגבולות 1947. כך או כך, אנחנו כמו ידינו סוחבים על עצמנו אסון, מפני שאם ככה הרי גם ערביי עכו הם ערבים פלשתינאים. ואין זה נכון. בפלשתינה היו יהודים וערבים ולא היו פלשתינאים או שכולנו היינו פלשתינאים. אבל עכשיו מה אתה עושה? אתה אומר שגם ערביי עכו הם פלשתינאים ישראלים. מניין הטרימינולוגיה הזאת. מעולם לא היה כדבר הזה. אני בטוחה שלו היית נכנס לפני 1967 והיית מעמיד איזה ערבי ברחוב ושואל אותו: מי אתה? היה הוא אומר: אני ערבי ישראלי, אני בעל נתינות ישראלית. האם היה אומר לך שהוא פלשתינאי? מעולם לא. אבל אנחנו מסוגלים להחדיר הכרה זו למוחם (מען קען זיי איינריידן) שיחשבו שזה ככה, דבר שלא חלמו מעולם על זה. לא היה כל יסוד לזה. זה עורבא פרח. אבל אם ככה, אולי תחשוב עד הסוף. אם ככה, מה אנו בכלל? רוב קטנטן בים של פלשתינאים.

השר מ. בגין :

מיעוט.

השר י. ברזילי :

בכל העולם כולו ישנם 2 מיליון פלשתינאים.

ראש הממשלה ג. מאיר :

טוב, בסדר, תהיה מדינה דו-לאומית!

השר י. ברזילי :

לא. הם צריכים להיות אצלנו במדינה? איני רוצה

אותם אצלנו.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

בעצם הבעיה היתה קיימת הרבה לפני מלחמת ששת הימים. לא פעם היה נסיון מצד קבוצת ערבים להופיע באו"ם כיישות פלשתינאית. היתה קבוצה קטנה כזאת.

ראש הממשלה ג. מאיר :

זאת לא היתה ישות פלשתינאית. אלה היו פליטים

פלשתינאיים.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

נלחמנו נגד זה כל פעם, כי ראינו סכנה גדולה בהכרת קבוצה כזו כישות פלשתינאית. אני רוצה לחזור על איזו הגדרה. עם קומה היה זה מתפקידה של הציונות המדינית לייסד מדינה יהודית. לא קבלנו על עצמנו לייסד מדינות ערביות.

השר י. ברזילי :

נכון.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

אין זה מתפקידנו, ואיני יודע איך אפשר להעמיס עלינו שאלות כאלה. אמנם הציונות המדינית הביאה לידי החששת הקמתן של 7-10 מדינות ערביות, כי בשעה שהציונות המדינית התחילה לפעול כציונות בארץ ישראל, לא היתה בעולם אף מדינה ערבית אחת.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

אבל היתה תנועה לאומית ערבית.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

יתכן שהקמתה של התנועה הלאומית היהודית היתה דומה במשהו להקמתה של התנועה הלאומית הערבית. יתכן שהתנועה הלאומית היהודית החישה את הקמתן של הרבה מדינות ערביות. מבחינה היסטורית יש לערבים הרבה לזקוף לזכותנו. אבל שאנחנו נלך עוד ועוד לחפש כל מיני קבוצות ערביות ולהכתיר אותן

כלאום, כמדינה, האם זהו מתפקידנו? אני יכול עוד להבין את דאגתנו, הרצון מצידנו לתרום תרומה לפתרון בעית הפליטים. זוהי בעיה הומנית, ועצם הענין שקמה מדינה, ענין הפליטים היה ספיח של הבעיה. אנו רוצים גם לתרום לפתרון הבעיה הזאת. אבל האם אנחנו כמדינה צריכים לדאוג לסיפוק איזה שהם צרכים לאומיים של איזה שהן קבוצות או מדינות? האם זוהי דאגתנו?

לכן נדמה לי שצריכה להיות שלילה מוחלטת של הענין הזה. אין זה מתפקידנו. מה אתם רוצים בזאת? לפעמים מבחינה עולמית כללית אפשר לומר: אם זה לא קם ממילא, האם צריך משהו להקים עוד מדינה? מבחינה זו: מרבה מדינות - מרבה מלחמות. האם אנחנו צריכים לעשות זאת? לו היו הם עושים מרד בירדן והם היו עושים מלחמת אזרחים ומגיעים לפילוג, היה זה עניינם. אבל האם אנחנו צריכים לעזור בזאת?

השר ו. שם-טוב:

אנחנו אומרים שזהו עניינם.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

האם אנחנו צריכים להכיר שזה קיים? כי אם יש להם התודעה הלאומית וזה ממילא קיים, עלינו לנהל אתם משא ומתן ולהכיר בהם ובארגונייהם. אני חושב שזהו מסוכן מאוד. אני חושב שזו תהיה בעצם שלילת הציונות. היה זמן שהיו בארץ ישראל ל"ב מלכים, לכל עיר היה מלך לחוד. אנו צריכים להרבות פה במלכים ובמלוכיות?

השר י. ברזילי:

נאמר בדיוק שזה לא.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

האם זה הפך כבר לישות לאומית אם הם נמצאו פה 800 שנה? ואם אנחנו, אבותי ואבותיך, היינו אלף שנים בפולין, היינו צריכים להקים שם מדינה יהודית? גם לי היה לכתחילה איכפת, שעל הצעה לסדר היום ששר החוץ צריך לענות עליה מעוררים כאן את הבעיה הזאת. אנחנו סומכים על שר החוץ בעניינים רבים, שיידע איך להציע את דחיית ההצעה מתוך ידיעת מצבי הרוח בממשלה. אבל, בדיעבד, כאשר התעורר כבר הענין פה, טוב שיהיה הברור הזה בממשלה ואנחנו דוחים בהחלט את המחשבה הזאת, שעלינו לתרום איזו תרומה על ידי הכרה או על ידי עידוד או על ידי דיבור מיותר בדבר ישות פלשתינאית.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

גם אני יודע שבדרך כלל אין דנים בממשלה על תשובות שרים על הצעות לסדר היום. אבל הנושא שאנחנו דנים בו היום חורג מכל שיקולים טכניים. אני רואה בהחלט מקום לנגוע בעמדתו של פומפידו ושל ערפאת ושל מה שנעשה ברוסיה ושל הצעתו של אורי אבנרי. כל הרוחות נושבות באותו כיוון. אני יודע נושא כבר יותר מבחינה הסברתית מאשר הנושא הזה. זוהי אולי נקודת התורפה הקשה ביותר בבלבול שאנחנו יוצרים במו פינו בעצמנו. מפני שכאן אין מדובר על קונפליקט בין שתי ארצות, בין מדינת ישראל ובין מדינת פלשתינה. יש קונפליקט בין שתי אומות, בין האומה הערבית שיש לה 14 מדינות ובין העם היהודי, שיש לו מדינה אחת. לפי התיאוריה שלנו אין מדינת ישראל אפילו המדינה של תושבי ישראל בלבד, אלא זוהי מדינתו של העם היהודי, שיש בה מיעוט ערבי, שאליה אנחנו מוכנים להתייחס בכבוד, הן כאל ערבים פרטיים והן כאל יחידה לאומית. עמים אינם מושגים גיאוגרפיים. אנחנו מבלבלים בין קטיגוריה ששמה פלשתינה לבין הגדרה לאומית שיש כאן שני עמים על שטחים היסטוריים וגיאוגרפיים עצומים. לפי דעתי, אם הממשלה לא תגיד בענין זה דברים בהירים, הרי שלא במתכוון אנחנו משרתים היום את כל

אויבינו. מה שמדאיג אותי זו לא הבעיה אם תהיה חלוקה או לא תהיה חלוקה, אם תהיה אבטונומיה או לא תהיה אבטונומיה. מה שמדאיג, לדעתי, הוא הצד הניסוחי האידיאולוגי. איננו הולכים היום לארגן מחדש את הארץ. אבל איך אנו מנסחים? זהו הדבר היורד באמת לשרשה של הציונות.

אני מציע שהתשובה גם מבחינה תכסית וגם מבחינה ענינית לא תינתן רק לאורי אבנרי, אלא גם לערפאת, גם לפומפידו וגם למוסקבה. זה אותו קו ועלינו לתת את התשובה לכולם, כדי שיבינו עד כמה הענין הוא חמור.

היום ישנה כותרת ב"מעריב": ערפאת חוזר על הקונץ שלו - לא נהיה מדינה גזעית ולא נהיה מדינה לאומית. זה בדיוק אותו הדבר שהם אומרים כל הזמן, והדבר הזה מחייב הבהרה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ערפאת ישתדל בעיראק, שממשלת עיראק תקבל חזרה את יהודי עיראק שעלו לארץ.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

הנושא חורג מבעיה טכנית ומבעיה הסדרית. זה נוגע לנושא אידיאולוגי. אני מציע לטפל כך בדבר בכנסת.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה יהיה יותר מדי כבוד לאבנרי.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

יש להעמיד אותו בצד הנכון.

שר המשטרה ש. הלל:

יש כאן שלושה ויכוחים: (א) ויכוח אחד הוא בינינו לבין עצמנו, שאין אנחנו ממצים אותו. (ב) יש ויכוח אחד עם אורי אבנרי, שזה טכני ומרגיז. (ג) יש ויכוח שלישי עם דעת הקהל בעולם. את הויכוח בינינו לבין עצמנו לא נפתור בין השעה אחת וחצי לבין שתיים. אני משער שנחזור לויכוח זה.

אשר להשיב טכנית לאורי אבנרי, מציע אני שלא נקדיש לזה מעמד חשוב מדי. אבל נסתכל על הבעיה גם מבחינת האספקט החיצוני. אני מציע לתת לזה פתרונות גדולים מדי אגב אורחא של הצעה לסדר היום של אורי אבנרי.

אני בעד הצעתו של שמעון פרס, שתינתן בהזדמנות זו תשובה גם למוסקבה, גם לפומפידו וגם ליאסר ערפאת. דומני שהענין מסובך מדי. אני מציע שנסתפק בתשובה לאורי אבנרי. איננו ערוכים לתת תשובה נרחבת יותר. טוב או רע, אנחנו נמצאים בענין זה בקונפליקט עם חלק מדעת הקהל בעולם האומרת: זכותה של ישראל קיימת - על זה אין ויכוח. ישנו ויכוח בין ישראל ובין המדינות השכנות. אבל למה זה בא על חשבוננו של העם הפלשטינאי? לפעמים, שלא במתכוון, אנחנו יוצרים את ההרגשה הנכונה, שיש לנו זכות שהיא עדיפה מהזכות שלהם. אבל ישנה הרגשה שהם פה נידחסו ככריך בין מדינת ישראל לבין מדינת ירדן. אני חושב שאין זה נכון. עלינו להזהר בניסוח תשובתנו בסוגיה זו, כדי לא לעורר הערכה מוטעית בדעת הקהל האוהדת. אני מדבר מבחינת רוסיה, שם אין זה חשוב מה שתנסח.

פה ישנה סכנה קטנה אחת. לנו יש צורך לומר בקשר לנושא זה: למה לנו מדינה ערבית החמש-עשרה? נתקלתי בחוץ לארץ באשה שאמרה: האם משום שאנו חוששנים מפני כך שתקום בעולם מדינה ערבית החמש-עשרה, אנחנו רוצים להתנכל להם? אין זה, איפוא, ניסוח טוב להשתמש בנימוק: הנה, יש כבר 14 מדינות ערביות, למה להוסיף מדינה חמש-עשרה?

שר החוץ א. אבן:

עובדה היא, שלהם תהיינה אז 15 מדינות ו-11

מיליון קילומטר מרובע.

שר המשטרה ש. הלל:

אבל אינך יכול למנוע את ההרגשה שהיתה בתוך ארץ ישראל משני עברי הירדן יחידה ערבית שהיתה קיימת. אני מסכים עם ראש הממשלה שכל הדבר הזה קם מאז 1922, שאז לראשונה הועלה הרעיון של תביעתם של הערבים שגרו בשטח זה לא להסתפק בלאומיות, אלא להקים מדינה. במתכוון או שלא במתכוון הם קמו כתוצאה מהתחככות אתנו. למה לנו עכשיו להכנס לויכוח זה?

מספרן של המדינות הערביות אינו מדאיג אותי. אם תגידו שבמקום מצרים אחת תקומנה ארבע מדינות מצריות, יערב להם. הטענה שלנו היא חשובה, שמדינה שהיתה קיימת יחידה ערבית בשטח ארץ ישראל, היא הקימה את המדינה שלה בירדן. בינינו ובין ירדן יש ויכוח על גבולות, שלום, מים. למה לנו לומר שלא צריך שתהיינה 15 מדינות ערביות? יתחלקו המדינות האלה ויקומו במקומן מדינות קטנות. יקומו ארבע מדינות במקום מצרים אחת, יקומו במקום עיראק שלוש מדינות, תקום מדינה כורדית ותקום מדינה אשורית. איני מתנגד לכך. למה לנו להופיע בעולם כמתנגדים לכך?

השר לקליטת העליה ש. פרס:

אתה מדבר, בכל זאת, גם לנוער בארץ.

שר המשטרה ש. הלל:

לנוער בארץ איני חייב להגיד שאני מתנגד לישות הפלשתינאית מפני שאני מקים על ידי כך את המדינה הערבית החמש עשרה. השאלה היא, אם אותם הערבים שחיו איתנו בארץ ישראל יאמינו שנוכל להיות ביחד, ואם הצלחנו - לנו יש מדינה ולהם יש מדינה. ויש ויכוח על גבולות. להם יש רוב בירדן. וודאי שלא יגיעו לפלשתינאים שתי מדינות.

השר ו. שם-טוב:

המשטר והשם תלוי בהם.

שר המשטרה ש. הלל:

בשלב זה מספיק להסביר לנוער הישראלי שלא פגענו בזכותם להקים את המדינה העצמאית שלהם. ההבדל בין הבידואים של ירדן לבין תושבי יפו איננו גדול יותר מאשר בין הבידואים של הנגב לבין תושבי יפו. אני מציע לא להרחיב את הויכוח הזה. חוסיין אומר, כי כאשר יהיה שלום, אז נחליט על המשטר ועל השם של המדינה. למה לנו להגיד: אתם תחליטו לכשיהיה שלום. בקשר לנקודה זו שהבהיר שר החוץ שלא נתנגד כי אחרי השלום יקבעו את המשטר והשם של המדינה, איני מתנגד לכך שגם עכשיו יעשו זאת. למה לי להגיד "נחכה לשלום"? אתם רוצים עכשיו לשנות את השם של המדינה, תשנו. אתם רוצים עכשיו להתחלק למדינות - תחלקו. הסיסמה של חוסיין היא: כל זמן שאתם יושבים בשטחים, אי אפשר לפתור את בעית הפליטים. נאמר להם: אתם רוב בירדן, אתם יכולים לעשות את הויכוח הזה ביניכם לבין עצמכם. אני מציע עוד לחזור לבירור הנושא, אבל עכשיו לא להסתבך בדברים שאינם נחוצים, כדי להסיר את ההצעה מעל סדר היום.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אני מקווה שהדיון היום לא יהווה תקדים ושכאשר תהיה הצעה לסדר היום, אנחנו נדון בכך בממשלה. כפי שהביע תקווה ידידי השר ברזילי. אני מקווה שזה לא יהיה. למעשה, ההדלפה הנחמדה ביותר מישיבת הממשלה היום תהיה, שהממשלה יושבת זה שלוש שעות ודנה בהצעה לסדר היום של אורי אבנרי.

ראש הממשלה ג. מאיר:

זה היה לא-אמת.

השר מ. בגין:

ההדלפה לא תהיה מדויקת.

שר הסעד י. בורג:

צריך להפעיל צנזורה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

אינך יכול להטיל צנזורה על כך. הדבר הקל ביותר הוא שכל אחד יהיה צנזור לעצמו, וזה יהיה חוקי וזה יהיה בסדר. אבל, כנראה, שזהו הדבר הקשה ביותר.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

נאמר: "מוצא שפתיך תשמור" ולא שפתי אחר.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני מסכים להלל ולא לפרס שאמר כי התשובה צריכה להיות הקרדו שלנו. לא. אנחנו צריכים להוריד את הצעתו של אורי אבנרי מסדר היום. זה הדבר הפשוט ביותר. ואם יש, רבותי, ויכוח בנושא זה, הרי זה ויכוח בינינו לבין עצמנו ולא עם אורי אבנרי. הוא איננו שותף לויכוח הזה. לא, חלילה, שאני פוסל אותו אישית, אבל אדם המוציא ספר ובו הוא מכריז שאין הוא ציוני, אין הוא בר דבבה שלנו. הושלחן הזה הוא שולחן ציוני. אין חובה שכולם במדינת-ישראל יהיו ציונים, אבל סביב השולחן הזה יושבים רק ציונים.

מי שיושב הרבה שנים בארץ ועוקב אחרי התנועה הערבית בכלל, הרי רואה שגם התנועה הערבית וגם התנועה הציונית אינן כל כך ותיקות, ואפשר לעקוב אחריהן. בעצם, מהבחינה הכרונולוגית, התפתחה התנועה הערבית באופן פרללי לתנועה הציונית. היא התחילה בסוף המאה התשע-עשרה. זהו כל הענין של התנועה הלאומית הערבית, והיא הלכה באופן פרללי לתנועה הציונית. זוהי האמת. ועוד לפני שנתקבל המנדט, טענו הערבים בארץ ישראל שהם דרום סוריה, כלומר, הערבים הלאומניים טענו שהם דרום סוריה. המלה "פלשתינה" לא היתה לגמרי איזה סימן-היכר. וזה לא היה אצלנו פסול, כיוון שבשפות לועזיות, ארץ-ישראל נקראת "פלשתינה", הרי כל הספרות הציונית היתה בקשר עם פלשתינה, כי דברנו בשפות לועזיות, ברוסית ובגרמנית ובאנגלית.

שר החוץ א. אבן:

גם כיום יש JOINT PALESTINE APPEAL.

שר השיכון ז. שרף:

משרד העליה בכל ארץ נקרא PALESTINAAMT.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

המלה "פלשתינה" לא היתה דבר פסול. וממתי הערבים בארץ קראו לעצמם "פלשתינאים"? גרנו אתם שנים רבות, חיינו אתם, היינו שכנים, היינו ידידים, היינו משוחחים בינינו. אני, לכל הפחות, שוחחתי עם עוני עבדול האדי ועם מורנדי מורנס. איך קראו לעצמם חברי הועד הפועל הערבי העליון?

ARAB "; THE ARAB HIGHER COMMITTEE"; "THE ARAB COMMITTEE"; "THE ARAB MOVEMENT"; "THE AWAKENING

כל גוף היה קורא לעצמו גוף ערבי. פלשתינה? זה לא היה קיים. אין זאת אומרת שזה לא יכול להתחיל להתקיים.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

יהודים יקימו זאת.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אם ערבים לא יקימו זאת, יהודים לא יקימו זאת. אני באמת מציע לא להכנס עכשיו לויכוח זה. אני באמת חושב שאם אנחנו רוצים לומר משהו ביחס לתנועה הערבית, ביחס לפליטים וביחס לעבר הירדן, תהיינה לנו עוד הזדמנויות רבות לכך.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

צריך להעמיד את אורי אבנרי בחברה שבה הוא נמצא.

ראש הממשלה ג. מאיר:

האם הוא יתבייש?

השר לקליטת העליה ש. פרס:

הבעיה איננה הוא, אלא האחרים. מהי ישראל בלי ציונות? צריך להבין באיזו חברה הוא נמצא.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אורי אבנרי הוא האכסצס של השליש האחרון של המאה העשרים. אם אנחנו רוצים לומר משהו באופן רציני ביחס לחוסיין, ביחס לירדן וכן הלאה, תהיינה אלף הזדמנויות לראש הממשלה או לשר החוץ לומר זאת בקשר לדיון המדיני. למרבה הצער, יש לנו דיונים מדיניים לעיתים קרובות למדי. אז אפשר יהיה לומר את הדברים האלה. אני חושב שעכשיו אינה ההזדמנות לכך. אני חושב שמה שנחוצק לומר ביחס לאורי אבנרי בכנסת - תסלחו לי, הרי זהו מה שאמר דיין בתור דבר קיצוני, מספיק לגמרי לעלות על הדוכן ולומר, אני מציע להוריד את ההצעה מעל סדר היום. יש לך רוב גדול לכך. אפשר להגיד קצת יותר מזה, אבל אני מציע למצות את הויכוח לא בינינו ולא מצדנו כלפי חוץ. לגופו של ענין, אם יהיה פעם באמת דיון על הודעה מדינית לקראת משהו חשוב, אז נוכל קצת לחדד מוחותינו וגם למתן את אופן דיבורנו.

שר הדואר א. רימלט:

קודם כל, הסברת כמה דברים. המושג "פלשתינה" היה תמיד מושג גיאוגרפי ואדמיניסטרטיבי ולא אתני. היוונים נתנו לשפלה את השם בגלל הפלשתים והם לא הגיעו עמוק יותר. האחרון היה סטאראבוס. וכל זמן שחבל-ארץ זה היה בידי שלטונות מדיניים של ממלכות, זה לא היה מושג אתני אלא מושג אדמיניסטרטיבי או גיאוגרפי.

שנית, אני חושב שיאסר ערפאת עלה על הישות הפלשתינאית מסיבות תעמולה. סוף כל סוף הוא חלק של התנועה הפאן-ערבית, וכל התנועה הערבית בכל חלקי העולם הערביים דולגת בפאן-ערביות. הישות הפלשתינאית של יאסר ערפאת מובנת לנו כשאיפה לפרק את מדינת ישראל ולהכניס את היהודים שהיו כאן עד 1917 לתוך כל השטח העצום הזה ולהקים מדינה ערבית אחת. יש גם ישות פלשתינאית מעין אספרנטו. גם את האספרנטו יצרו יהודים. זה של אורי אבנרי. אצלו יש ישות ישראלית, ובה יהודים וערבים ונוסף לזה ישות פלשתינאית. שום תנועה ערבית כנה אינה דוגלת בלאום פלשתיני משום כך הם אומרים ישות פלשתינאית או האקוויולנט ולא עם פלשתינאי.

אני חושב שאנחנו שוכחים דבר אחד, שבשנת 1850 היו מעט מאוד יהודים וגם ערבים בארץ ישראל המערבית וגם מעבר לירדן בשטחים. היו רק בידואים מעטים. ההגירה הגדולה של ערבים אלינו באה בשנות הששים והשבעים. הם באו מחצי האי ערב, מצפון ומדרום. כלומר, זאת היתה הגירה של שבטים שישנם כאן היום, וחלק משבטיהם נמצא רחוק מאוד מאתנו.

על כן, אני מציע שלא נכנס למלכודת של ביטויים ומושגים, כמו "ישות פלשתינאית" ו"עם פלשתינאי", שכולם יש להם מטרה עויינת. ישנם ערבים בעכו וישנם ערבים בשכם ובחברון. כולם רואים את עצמם כחלק של העם הערבי. יש דבר אחד משותף לכולם, שאולי כולם רוצים שנצא מכאן.

השר לקליטת העליה ש. פרס:

יכול להיות הסכם בין פלשתינאים לבין כנענים.

שר הדואר א. רימלט:

אני מציע שנסתייג מכל הענין, שנוכח את חוסר הרלבנטיות של התנועה הערבית האספרנטו. כמו שהאספרנטו זוהי שפה מלאכותית, כך גם הישות הפלשתינאית זהו דבר מלאכותי, שיצרו אותה רק למען הויכוח והפולמוס.

שר הפיתוח ח. לנדאו:

ישות פלשתינאית יצרו יהודים.

שר הדואר א. רימלט:

אל ניתן את האופציה לא לירדן ולא לערבים על השם

"פלשתינה".

אין זה פלא, שתוך כדי הצעתו של אורי אבנרי לסדר היום, אנחנו מקיימים דיון מדיני, כי במשך הזמן היה לחץ של מאורעות ודברים אקטואליים ולא הגענו פשוט לדיון מקיף יותר ומעמיק יותר. מוטב היה שנקדים בהגדרת כמה מושגים שהם על סדר יומנו ולא נזדקק לאורי אבנרי ושלום כהן.

ראש הממשלה ג. מאיר:

נעשה בינינו הסכם: תבטיח שלא יהיו דברים

אקטואליים.

השר י. גלילי:

יש משהו מעליב אובייקטיבית שהגענו לבירור זה תוך כדי צורך לנמק מסקנה מקובלת על כולנו, להסיר מעל סדר היום הצעה של אורי אבנרי, ביחוד שלא פעם נדברנו שהגיעה השעה להידרש לסוגיה זו.

אני סבור שיש לצמצם את הטיעון כנגד מציע ההצעה עד למינימום. ואיני בא להשיא עצות לשר החוץ איך ינסח את דבריו.

כיוון שדברו פה הרבה חברים, רוצה אני לומר מה לפי דעתי צריך להיות מכוון לשלילה. לא יכול להיות ספק בכך שהקטיגוריות של ישות פלשתינאית ושל לאום פלשתינאי מטופחות עכשיו על ידי אויבי ישראל כמושגים אלטרנטיביים לעצם קיומה של מדינת ישראל, על ידי ביטוי של שיא זה מגיע כמושגים של יאסר ערפאת ואשר אתו. ולכן אני סבור שמבחינה מדינית ומבחינה חינוכית, זה בנפשנו, עם כל הקושי להופיע בטרקלינים ועם כל הקושי לעמוד גם בדיון עם בני נוער, שבטבע הדברים מקשים קושי ומהים תהיות, אבל זה בנפשנו שלא לתת מצדנו תוקף של הכרה מוסרית מדינית למושגים האלה, שלא אנו בעלי הבתים עליהם. אין זה מתפקידנו לאחר את ערביי עזה עם ערביי יהודה ושומרון ואת אלה שניהם יחד עם ערביי הגדה המערבית לשעבר, שהם עכשיו בירדן, ואת כל אלה עם ערביי ארץ ישראל לשעבר, שהם בסוריה ובלבנון. אם הם יתאחדו, זוהי זכותם. אין אנחנו מאחדים אותם ואין אנחנו מפלגים אותם. אין שום ספק, שיש יהודים שהם שלא בהכרה נותנים תוקף מוסרי-מדיני למגמות המסוכנות ביותר שיכולות להביא לידי הכחדה פיזית שלנו. יש בזה תופעות פתולוגיות.

לכן אני מציע שלא בהזדמנות זו אנחנו נדקדק בינינו לבין עצמנו במושגים, גם לא בטרמינולוגיה. אילו היה הדבר תלוי בי, הייתי מכחיד את המונח "פלשתינה". אין לו שום נושא אנושי לאומי. אין לזה שום המשכיות היסטורית שמעשירה את תרבות העמים ואת תרבות האדם. היא מטופחת ומושחזת כאלטרנטיבה לעצם קיומה של מדינת-ישראל.

שר החוץ א. אבן:

שוקיירי היה אומר באו"ם: "PALESTINE AND ISRAEL
CAN'T COEXIST."

אמרתי: I AGREE.

השר י. גלילי:

לא נעזור למגמות אלה ביחוד כשנהיה מסובכים מחר
מחרתיים במשא ומתן עם גורמים פוליטיים ועם חוגים אינטלקטואליים. אסור שיתגלה
בהופעתו של שר החוץ איזה רפיון מוסרי בהכרת זכותנו על הארץ כולה, מבלי שבזה
אני מכריז את זכותנו על הארץ כולה, אני בא לשלול זכויותיהם של אחרים.

אני מציע, איפוא, לצמצם את הטיעון בהורדת הסעיף
מעל סדר היום, להוקיע את המציע לגבי מגמותיו ולגבי הסכנות שהוא נושא עמו.
כמובן, בהזדמנות זו, לא להסתבך עם מי ששולל מעיקרו את מושג ההגדרה העצמית
ומושג הנציגות, אם היא תקום. חזקה על שר החוץ שהוא ייזהר בכל אלה.

ראש הממשלה ג. מאיר:

ארשה לעצמי לשלוח לכל אחד מכם חוברת, לא מפני
שאינכם יודעים כל מה שכתוב בה, אבל זה מאוד מאלף לראות את זה כתוב מסודר
ומשכנע לזרים. זוהי חוברת שכתבה מרי סירקין. לא צריך להסכים לכל דבריה. אבל יש
בחוברת ניתוח מעמיק. הייתי מתרגמת את החוברת לכל שפה ומוסרת לכל ילד. היא אספה
את החומר ואת העובדות כמו שהיו, שמה אותן במקום על פי הסדר והחומר משכנע. היא
מזכירה שם שבעצם כאשר התחילו לחלק את השטח למדינות ערביות, התקוממו הערבים
ואמרו שזהו דבר אימפריאליסטי קולוניאליסטי, שלוקחים את העם הערבי האחיד בכל
השטח ומחלקים אותו למדינות שונות.

שר המשטרה ש. הלל:

הם ניסו, בשעתו, למנוע את פיצולה של סוריה.

הישיבה ננעלת

בשעה 14:05